

Державна служба статистики України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби
статистики України

05.06.2008 № 178

(у редакції наказу Державної
служби статистики України

11.07.2016 № 107)

зі змінами, затвердженими
наказом Державної служби
статистики України

від 28.12.2018 № 291

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ
З ПІДГОТОВКИ СТАНДАРТНИХ ЗВІТІВ З ЯКОСТІ ДЕРЖАВНИХ
ВИБІРКОВИХ ОБСТЕЖЕНЬ НАСЕЛЕННЯ (ДОМОГОСПОДАРСТВ)**

Державна служба статистики України

Відповідальний за випуск – директор департаменту обстежень домогосподарств Осипова І. І.

Методологічні положення з підготовки стандартних звітів з якості державних вибіркового обстежень населення (домогосподарств) (далі – Методологічні положення) визначають засади підготовки для користувачів звітів з якості державних вибіркового обстежень населення, що проводяться Державною службою статистики України. Цей документ містить опис загальних критеріїв якості вибіркового обстежень статистичної продукції, основні правила побудови звітів з якості, а також рекомендації щодо застосування систем показників – індикаторів якості, методів їх визначення та необхідних для цього інформаційних джерел.

Методологічні положення призначені для використання працівниками органів державної статистики всіх рівнів, а також вони можуть бути корисними для фахівців наукових, громадських організацій та установ, інших зацікавлених користувачів.

Методологічні положення підготували працівники департаменту обстежень домогосподарств Держстату:

Осипова І. І. – директор департаменту;

Спесива-Ухова С. В. – заступник директора департаменту;

Пліско К. Ю. – заступник директора департаменту - начальник відділу організаційно-методологічного забезпечення обстеження умов життя домогосподарств;

Передерій А. Б. – начальник відділу методологічного забезпечення вибіркового обстежень населення;

Кольва Ю. О. – головний спеціаліст-економіст цього відділу.

Методологічні положення схвалені Комісією з питань удосконалення методології та звітної документації Державної служби статистики України (протокол від 30 червня 2016 року № 7).

Державна служба статистики України

- адреса: вул Шота Руставелі, 3, м. Київ, 01601, Україна
- телефони: (044) 287-24-22
- факс: (044) 235-37-39
- електронна пошта: office@ukrstat.gov.ua
- веб-сайт: www.ukrstat.gov.ua

Зміст

	Стор.
Передмова	4
Визначення термінів та основних понять.....	5
I. Загальні положення.....	6
II. Уніфікована система показників щодо якості статистичної продукції ЄС для вибірових обстежень населення (домогосподарств)	8
III. Структура звіту з якості державних вибірових обстежень населення (домогосподарств)	11
IV. Зміст звіту з якості державних вибірових обстежень населення (домогосподарств) та опис його складових.....	11
1. Вступ	11
2. Компоненти якості державного статистичного спостереження.....	13
3. Заключна частина.....	42
V. Особливості підготовки звітів з якості європейського обстеження доходів і умов життя (EU-SILC)	43
Додаток 1. Критерії оцінки якості та зміст проміжного Звіту з якості, який розробляють країни-члени ЄС.....	45
Додаток 2. Критерії оцінки якості та зміст заклучного Звіту з якості, який розробляють країни-члени ЄС	53
Додаток 3. Зміст порівняльних проміжного та заклучного звітів про якість, які розробляє Євростат	60
Список використаних джерел.....	62

Передмова

Питання якості статистичних продуктів, що готуються за результатами вибірових обстежень населення, а також якість процесів, що застосовуються для їх підготовки, завжди цікавили користувачів. Це зумовило необхідність підготовки відповідних інформаційних матеріалів – стандартних звітів з якості державних вибірових обстежень населення (домогосподарств) (далі – звіти з якості вибірових обстежень населення).

Методологічні положення розроблено на виконання заходів Стратегії розвитку державної статистики на період до 2017 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 березня 2013 року № 145-р.

Головною метою розробки цих Методологічних положень є забезпечення методологічних засад для розробки в органах державної статистики України стандартних звітів з якості державних статистичних спостережень у частині вибірових обстежень населення (домогосподарств). Цей документ призначений сприяти:

забезпеченню користувачів різного рівня інформацією щодо якості державних вибірових обстежень населення з урахуванням єдиних підходів до складання звітів з якості державних статистичних спостережень (далі – звіти з якості), викладених у Рекомендаціях щодо підготовки та погодження стандартного звіту з якості державного статистичного спостереження, затверджених наказом Держстату від 05 лютого 2014 року № 27 зі змінами, затвердженими наказом Держстату від 11 грудня 2015 року № 353 [4];

створенню інформаційно-аналітичної бази для дослідження напрямів подальшого розвитку цих статистичних спостережень та поліпшення їх якості.

Документ містить опис особливостей підготовки звітів з якості вибірових обстежень населення, опрацьованих з урахуванням Регламентів ЄС щодо цих робіт, зокрема і для європейського вибірового обстеження з питань доходів і умов життя домогосподарств (EU-SILC).

Методологічні положення складаються з чотирьох розділів. Перший розділ висвітлює загальні відомості щодо підготовки звітів з якості у сфері вибірових обстежень населення (домогосподарств). Другий розділ містить уніфіковану систему показників з якості статистичної продукції, розроблену у 2009 році Євростатом у частині вибірових обстежень населення (домогосподарств). У третьому розділі надано докладну структуру звіту з якості вибірових обстежень населення (домогосподарств) та наведено опис його складових. У четвертому розділі здійснено огляд особливостей підготовки звітів з якості європейського обстеження з питань доходів і умов життя (EU-SILC). У додатках наведено критерії оцінки якості та детальний зміст звітів з якості європейського обстеження з питань доходів і умов життя (EU-SILC).

Визначення термінів та основних понять

У Методологічних положеннях визначення вживаються у значенні, наведеному в глосарії державного статистичного спостереження, затвердженому наказом Держкомстату від 29 грудня 2009 року № 498, Рекомендаціях щодо підготовки та погодження стандартного звіту з якості державного статистичного спостереження, затверджених наказом Держстату від 05 лютого 2014 року №27 зі змінами, затвердженими наказом Держстату від 11 грудня 2015 року №353 [4], а також у значеннях:

дизайн-ефект (deff) – міра відносної статистичної ефективності певного дизайну вибірки порівняні з простою випадковою вибіркою (відношення дисперсії вибіркових оцінок показника для реального дизайну вибірки до дисперсії оцінки цього показника, отриманої за допомогою простого випадкового відбору);

дисперсія вибіркових оцінок (вибіркова дисперсія) – середній квадрат відхилень оцінок показника за всіма можливими вибірками цього дизайну (реплікаціями) від середнього значення оцінки за всіма вибірками;

коефіцієнт варіації (відносна стандартна похибка) – відношення величини стандартної похибки вибірки до оцінки показника, у відсотках [7];

невідповідь – відсутність даних за деякими чи всіма показниками запитальника в обстеженні;

одиниця відбору – одиниця генеральної сукупності чи їх група, або одиниця основи вибірки, яка має ймовірність бути включеною до вибірки при реалізації процедури відбору [7];

основа вибірки – упорядкований певним чином перелік, список одиниць відбору. При використанні багатоступенового відбору на кожному ступені формується своя основа вибірки [7];

похибка вибірки – частина розбіжності між істинним значенням статистичного показника та його значенням, розрахованим за вибіркою, яка зумовлена застосуванням саме несучільного характеру спостереження;

стандартна похибка – середньоквадратичне відхилення вибіркових оцінок показника від значення показника для генеральної сукупності.

Перелік скорочень:

EU-SILC – європейське обстеження з питань доходів і умов життя (EU Statistics on Income and Living Conditions)

ОУЖД – обстеження умов життя домогосподарств

ОРС – обстеження робочої сили

ОСГД – обстеження сільськогосподарської діяльності населення

ЄСС – Європейська статистична система

I. Загальні положення

Забезпечення якості статистичної продукції – один з основних напрямів сучасного етапу розвитку загальноєвропейської та багатьох національних статистичних систем. Це зумовлено як необхідністю більш повного задоволення потреб користувачів усіх рівнів у достовірних, своєчасних і зрозумілих даних, так і задачами стандартизації, гармонізації та оптимізації процесів підготовки статистичних даних.

Звітування щодо якості Євростат визначає як підготовку та поширення на регулярній або нерегулярній основі спеціальних звітів, які містять інформацію щодо якості процесів виробництва статистичних даних та їх результатів.

Стандартизація звітів щодо якості статистичної продукції в національних статистичних системах країн європейської спільноти розпочалася відповідно до рекомендацій Євростату, що були прийняті у 2002 році за результатами шостого засідання робочої групи Євростату з оцінки якості статистики у Люксембурзі [13-15]. У 2009 році Євростат розробив оновлені документи: Стандарт ЄСС щодо звітів з якості та Керівництво ЄСС щодо звітів з якості [11, 12]. Обидва документи заміщують попередні версії та містять важливі оновлення, які відображають досягнення в питаннях якості за останні роки. Зокрема, документи побудовані на основі п'ятнадцяти принципів, що визначені Кодексом норм європейської статистики [8], включають більшу кількість показників якості та ефективності тощо.

Згідно з вищезазначеними рекомендаціями Євростату [11, 12] розрізняють дуже багато різних варіантів звітів з якості залежно від сфери охоплення звіту, рівня деталізації, орієнтації на виробника, користувача статистичних даних (чи на обох) та з огляду на процес чи результат (дані).

Дослідження питань якості вибіркового обстеження населення (домогосподарств) має суттєві особливості, пов'язані як з несучільним характером таких спостережень, так і з різноманітними проблемними аспектами опитування населення, можливим вагомим суб'єктивним фактором впливу (як з боку респондентів, так і працівників, що проводять опитування), а також зі складністю обробки даних, яка передбачає багатоетапність і застосування різних методів для оцінювання показників, у т. ч. – на основі різних зовнішніх джерел по відношенню до конкретного обстеження даних.

Перший методологічний документ з підготовки звітів з якості у сфері вибіркового обстеження населення (домогосподарств) (Методологічні положення з підготовки стандартних звітів з якості результатів державних вибіркового обстеження населення (домогосподарств), затверджені наказом Держкомстату від 05 червня 2008 року № 178) був розроблений на основі документів Євростату з питань системи звітування щодо якості статистичної продукції, розроблених протягом 2002-2005 років. Постійне вдосконалення процедур і принципів звітування з якості, що здійснюється Євростатом, а також запровадження єдиних підходів до складання стандартних звітів з якості для усіх державних статистичних спостережень в органах державної статистики України зумовили необхідність їх вдосконалення.

Методологічні положення розроблено відповідно до Закону України "Про

державну статистику" [1], згідно з Принципами діяльності органів державної статистики України, затвердженими наказом Держкомстату від 14 червня 2010 року № 216 [2], Політикою Держстату України у сфері взаємодії з респондентами та постачальниками адміністративних даних, затвердженою наказом Держстату України від 04 грудня 2012 року № 504 [3].

В основу Методологічних положень покладені документи Євростату: Стандарт ЄСС щодо звітів з якості (2009) [11] та Керівництво ЄСС щодо звітів з якості (2009) [12], Регламент Європейської Комісії (ЄК) № 28/2004 від 05 січня 2004 року, що впроваджує Регламент (ЄС) № 1177/2003 Європейського парламенту і Ради про статистику Співтовариства щодо доходів і умов життя (EU-SILC) у частині докладного змісту проміжних та підсумкових звітів з якості [10], а також Рекомендації щодо підготовки та погодження стандартного звіту з якості державного статистичного спостереження, затверджені наказом Держстату від 05 лютого 2014 року № 27 зі змінами, затвердженими наказом Держстату від 11 грудня 2015 року № 353 [4] (далі – Рекомендації).

Євростат визначив такі компоненти якості статистичних даних та процесів: точність; своєчасність та пунктуальність; доступність та зрозумілість; послідовність та зіставність; оцінка потреб та очікувань користувачів; ефективність, витрати та навантаження на респондентів; конфіденційність, прозорість та захист [11, 12].

Компоненти якості не є незалежними, а певним чином взаємопов'язані. Ці взаємозв'язки мають різний вплив на забезпечення якості статистичних даних: позитивний, коли удосконалення одного виміру якості супроводжується поліпшенням інших, та, навпаки, негативний, коли удосконалення одного виміру якості не може здійснитися без погіршення другого. Прикладом може слугувати взаємозв'язок між точністю та своєчасністю, коли результати, отримані з високою точністю, але із суттєвим запізненням, можуть бути взагалі непотрібні користувачам. Однобічне поняття якості статистичних даних, як лише високої їх надійності, завжди буде недостатнім. При здійсненні заходів щодо поліпшення якості статистичних показників необхідно обов'язково враховувати існуючі об'єктивні залежності та визначати пріоритети, оскільки, наприклад, не завжди скорочення термінів обробки можливе одночасно з підвищенням точності показників. Компоненти якості, таким чином, створюють систему, що вимагає відповідного системного підходу до визначення показників для їх характеристики.

Компоненти якості характеризуються системою показників, зміст яких суттєво залежить від галузі статистики. Здійснення оцінки окремих аспектів якості статистичних даних також має численні особливості та значною мірою залежить від призначення та способу використання статистичних даних, методів збирання та обробки інформації тощо.

Для забезпечення комплексного характеру досліджень із питань якості результатів вибіркового обстеження поряд із показниками якості, що будуються як кількісні величини, доцільно наводити також якісні характеристики. У цих положеннях вони позначаються терміном "характеристики якості".

Згідно з рекомендаціями Євростату [11, 12] звіти з якості можуть складатися по кожному з циклів статистичного спостереження (щорічно або періодично).

Ці Методологічні положення спрямовані на створення стандартного звіту з якості вибірових обстежень населення, який має складатися зі сталої частини, яка оновлюється у разі зміни ключових метаданих (методології спостереження, процедур, процесів статистичного виробництва, класифікацій, основних статистичних показників тощо), та динамічної частини, інформація якої має оновлюватися за результатами поточного циклу вибірового обстеження (стандартні похибки вибірки, рівні участі в обстеженні тощо).

Інформація щодо якості дозволяє користувачам статистичних даних визначати як переваги, так і обмеження щодо їх використання.

Слід підкреслити, що не всі розглянуті в цьому документі показники якості можуть бути адекватно визначені на основі існуючого наразі в Україні методологічного та інформаційного забезпечення. Разом з тим проблемні з точки зору вимірювання індикатори якості, розроблені Євростатом для перспективного застосування в майбутньому, наведені у цих методологічних положеннях для забезпечення повноти загальної концепції побудови системи звітів з якості та з метою визначення напрямів удосконалення моніторингу якості.

II. Уніфікована система показників щодо якості статистичної продукції ЄС для вибірових обстежень населення (домогосподарств)

У 2009 році Євростат здійснив розробку уніфікованої системи показників якості по всіх її компонентах, яка призначена насамперед головним чином для виробників статистичної продукції Європейського Союзу і забезпечує можливість порівняння якості статистичних продуктів різних галузей статистики, в тому числі вибірових обстежень населення (домогосподарств) та моніторингу її зміни у часі [11, 12]. Показники з якості та ефективності, рекомендовані Євростатом у 2009 році для включення у звіти з якості, викладені у таблиці 1. Ці показники розроблені за умови їх максимальної інформативності стосовно конкретного компонента якості.

Таблиця 1

Показники якості статистичної продукції, рекомендовані Євростатом для відображення у звітах з якості статистичних спостережень

Ідентифікація та назва	Короткий опис
1	2
Відповідність	
R1. Рівень доступних результатів спостереження.	Відношення кількості статистичних показників, які можуть бути обчисленими, до кількості бажаних показників, які визначені у відповідному Регламенті ЄС.

1	2
Точність	
A1. Коефіцієнт варіації (<i>CV</i>).	Відношення величини стандартної похибки вибірки до оцінки показника, у відсотках.
A2. Рівень надхоплення.	Частка одиниць, які увійшли до основи вибірки, але не належать до цільової сукупності.
A3. Рівень неузгодженостей при редагуванні.	Частка відповідей, для яких було зафіксовано порушення при проведенні контролів. Це непрямий індикатор, оскільки не дає ніякої інформації щодо похибки вимірювання, яка залишилась після редагування. Проте він забезпечує інформацією про якість первинних даних.
A4. Рівень участі респондентів.	Відношення кількості обстежених домогосподарств (осіб), які надали повні або часткові відповіді, до кількості відібраних домогосподарств (осіб), які підлягали обстеженню.
A5. Рівень повних відповідей респондентів за основними показниками.	Частка респондентів, які надали повну відповідь за основними показниками.
A6. Рівень імпутації.	Відношення кількості імпутованих значень певної ознаки до загальної кількості значень цієї ознаки.
A7. Кількість зроблених помилок, за видами.	Кількість зроблених помилок за видами, що були виявлені в опублікованій статистичній інформації.
A8. Середній обсяг переглядів.	Середня кількість переглядів.
Своєчасність та пунктуальність	
T1. Проміжок часу між закінченням звітної періоду та датою оприлюднення перших/попередніх результатів.	Кількість днів між закінченням звітної періоду до дня публікації перших/попередніх результатів.
T2. Проміжок часу між закінченням звітної періоду та датою оприлюднення остаточних результатів.	Кількість днів між закінченням звітної періоду до дня публікації остаточних результатів.
T3. Пунктуальність публікації.	Кількість днів між запланованою датою публікації та фактичною датою публікації.
Доступність та зрозумілість	

1	2
AC1. Кількість поширених та/або проданих публікацій на паперових носіях.	Кількість поширених та/або проданих публікацій на паперових носіях.
AC2. Кількість відвідувань онлайн баз даних.	Кількість відвідувань онлайн баз даних.
AC3. Рівень повноти метаданих.	Частка наданої кількості елементів метаданих відносно загальної кількості необхідних елементів метаданих.
Послідовність та зіставність	
CC1. Довжина зіставного динамічного ряду даних.	Кількість звітних періодів від останнього розриву в часовому ряді певного показника.
Оцінка потреб та очікувань користувачів	
US1. Рівень задоволення потреб користувачів.	Ступінь задоволення потреб у послугах та продуктах для різних сегментів користувачів.
US2. Час, який пройшов з останнього обстеження потреб користувачів.	Час, який пройшов з останнього обстеження потреб користувачів.
Ефективність, витрати та навантаження на респондентів	
PCR1. Річні операційні витрати з розподілом за основними компонентами витрат.	Прямі витрати на персонал, залучений до збору даних (опитування, передача, введення до ПК), зменшення невідповідей, обробки та розрахунку показників.
PCR2. Річне навантаження на респондентів у часовому та/або фінансовому вираженні.	Навантаження на респондентів у годинах визначається як кількість респондентів, помножена на середній час, витрачений респондентом на запитальник, за рік. Навантаження на респондентів у фінансовому вираженні визначається як навантаження на респондента в годинах, помножене на середню вартість години роботи респондентів.

Слід зазначити, що перелік стандартних показників якості, рекомендованих Євростатом, може бути доповнений іншими характеристиками та показниками, визначеними з досвіду роботи з користувачами та враховуючи внутрішні потреби національної статистичної системи.

III. Структура стандартного звіту з якості державних вибіркового обстежень населення (домогосподарств)

Структура стандартного звіту з якості вибіркового обстеження населення (домогосподарств) засновується на компонентах якості даних та процесів, рекомендованих Євростатом [11, 12], та відповідає загальним Рекомендаціям щодо підготовки стандартного звіту з якості державного статистичного спостереження [4].

Стандартний звіт з якості складається з таких розділів:

Вступ.

Компоненти якості державного статистичного спостереження.

Відповідність – компонент якості даних.

Точність – компонент якості даних.

Своєчасність та пунктуальність – компонент якості даних.

Доступність та зрозумілість – компонент якості даних.

Послідовність та зіставність – компонент якості даних.

Оцінка потреб та очікувань користувачів.

Ефективність, витрати та навантаження на респондентів – компонент якості процесу.

Конфіденційність, прозорість та захист – компонент якості процесу.

Заклучна частина.

У разі неможливості надання повного або часткового опису компонента якості у відповідному розділі зазначаються перспективи щодо забезпечення вимірювання якості за цим компонентом.

IV. Зміст стандартного звіту з якості державних вибіркового обстежень населення (домогосподарств) та опис його складових

1. Вступ

Вступ має включати базову інформацію щодо вибіркового обстеження населення (домогосподарств) та дані, отримані під час його проведення.

У цьому розділі надається коротка історична довідка вибіркового обстеження населення (домогосподарств), його мета та завдання, коли було запроваджено, дата основних змін, що відбулися, та причини цих змін, наприклад:

"Обстеження умов життя домогосподарств було запроваджено з 01 січня 1999 року відповідно до Програми реформування державної статистики на період до 2002 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27 червня 1998 року № 971, та на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 02 листопада 1998 року № 1725 "Про проведення обстеження умов життя у домогосподарствах" (зі змінами). Обстеження є основною інформаційною базою для комплексного дослідження рівня матеріального добробуту різних соціальних груп домогосподарств. Через

мережу обстежуваних домогосподарств органи державної статистики отримують інформацію щодо фактичної структури витрат населення, необхідної для обчислення індексу споживчих цін, розрахунків показників диференціації населення за рівнем добробуту, в тому числі щодо чисельності населення країни із середньодушовими доходами на місяць нижче прожиткового мінімуму; дослідження рівня життя окремих, у тому числі найменш забезпечених соціальних груп тощо. Результати обстеження використовуються для розрахунків окремих показників системи національних рахунків, інших галузей статистики, частини індикаторів продовольчої безпеки, для досліджень ефективності й адресності заходів щодо соціального захисту найбільш уразливих верств населення. Матеріали обстеження також є єдиним джерелом інформації для дослідження питань бідності та депривацій (позбавлення доступу окремих груп населення до певних визначених товарів та послуг).

У 2002 році змінено методологію визначення показників споживчих витрат відповідно до Міжнародної класифікації індивідуального споживання товарів і послуг за цілями (СОІСОР-НБС, 1997), рекомендованої Євростатом. Згадана класифікація застосовується в обстеженнях витрат домогосподарств, а також для розрахунків макроекономічних показників щодо сектору домашніх господарств та при розрахунках ІСЦ (індексу споживчих цін). У 2009 році до програми обстеження була впроваджена національна Класифікація індивідуального споживання за цілями, гармонізована з СОІСОР-НБС, 2003."

Також у вступі зазначається розділ статистики, до якого належать статистичні дані, надаються посилання на документи, на яких воно базується (правова основа, міжнародні стандарти, методологічні документи, звітно-статистична документація тощо), а також на інші звіти з якості вибіркового обстеження населення (домогосподарств) (за їх наявності).

Окремо наводиться перелік усіх публікацій у паперовому та електронному вигляді, які поширюються за даними державного вибіркового обстеження населення (домогосподарств), включаючи матеріали, розміщені на офіційному веб-сайті Держстату, матеріали, що готуються для комплексних статистичних публікацій, таких як щорічники тощо, а також дані обстеження, які надаються міжнародним організаціям [4, 11, 12], наприклад:

"Узагальнена статистична інформація за результатами обстеження **робочої сили (далі – ОРС)** на державному рівні оприлюднюється:

в експрес-випуску

"Економічна активність населення";

у статистичних бюлетенях

"Статистичний бюлетень" № 2,

"Основні макроекономічні показники соціально-економічного розвитку України",

"Соціально-економічний розвиток України";

у статистичних збірниках

"Україна в цифрах",

"Україна",

"Регіони України",

"Статистичний щорічник України",
 "Економічна активність населення України",
 "Праця України",
 "Соціальні індикатори рівня життя населення України",
 "Жінки і чоловіки в Україні",
 "Діти, жінки та сім'я в Україні",
 в економічних доповідях
 "Про соціально-економічне становище",
 "Ринок праці";
 на офіційному веб-сайті Держстату
 у розділі "Статистична інформація", підрозділ "Ринок праці"/"Зайнятість та безробіття".

Дані обстеження надаються міжнародним організаціям, зокрема, Міжнародній організації праці (МОП), Європейській статистичній службі (Євростату), Міжнародному валютному фонду (МВФ), ЕСК ООН."

Інформація, що наводиться у цьому розділі звіту з якості, оновлюється у разі змін метаданих (класифікацій, одиниць статистичних спостережень тощо).

2. Компоненти якості державного статистичного спостереження

Відповідність.

Відповідність – це ступінь, з яким результати державних статистичних спостережень задовольняють поточним та потенційним потребам користувачів.

Відповідність свідчить про те, чи всі необхідні для користувачів статистичні дані виробляються за результатами вибіркового обстеження населення (домогосподарств), та наскільки методологія, що використовується, зокрема в частині визначень, класифікацій, показників, відображає потреби користувачів [4, 11, 12].

У звіті з якості надаються такі характеристики відповідності: опис основних статистичних показників, одиниць спостереження державного вибіркового обстеження населення (домогосподарств), перелік концепцій, класифікацій, рекомендацій (у тому числі міжнародних), яким відповідають основні показники. Це забезпечує користувачів інформацією для визначення ступеня відповідності результатів обстеження їх потребам. У випадках розбіжностей застосованих характеристик, визначень, класифікацій з наявними стандартами наводиться аналіз причин цього стану.

Нижче наведено приклад опису основних статистичних показників ОСГД:

"За підсумками ОСГД оцінюються показники сільськогосподарської діяльності населення щодо складу та розміру земельних ділянок, які використовує сільське населення, якості ґрунтів цих ділянок за оцінкою їхніх господарів, складу сільськогосподарських угідь, структури посівних площ під урожай поточного (звітного) року, наявності багаторічних насаджень, сільськогосподарських тварин, техніки та господарських споруд, способів обробки землі, застосування певних прийомів та заходів для підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, залучення найманих

працівників; урожайності сільськогосподарських культур, руху поголів'я сільськогосподарських тварин, середнього виходу продукції тваринництва, витрат кормів, продажу сільськогосподарських продуктів власного виробництва."

Приклад надання інформації щодо рекомендацій та стандартів, яким відповідають основні статистичні показники **ОРС** наведено нижче:

"Основними статистичними показниками **ОРС** є кількість зайнятого населення; рівень зайнятості населення; кількість безробітного населення (за методологією МОП); рівень безробіття населення (за методологією МОП); рівень економічної активності населення.

Визначення та поняття зазначених показників відповідають рекомендаціям МОП (Резолюція про статистику трудової діяльності, зайнятість та недовикористання робочої сили, яка прийнята на 19-й Міжнародній конференції статистиків праці 11 жовтня 2013 року) та стандартам ЄС (Регламент Ради (ЄС) № 577/98 від 09 березня 1998 року щодо організації вибіркового обстеження робочої сили в ЄС)."

Також у цьому розділі наводяться: базовий період, періодичність публікацій статистичних даних (місяць, квартал, рік), потреби користувачів, які не були задоволені, у т. ч. причини їх незадоволення, та довжина динамічних рядів основних статистичних показників.

Наприклад:

"Інформація щодо економічної активності, зайнятості та безробіття населення віком 15-70 років, у тому числі населення працездатного віку, розраховується щоквартально за статтю, місцем проживання та регіонами, а в середньому за рік за більш детальними характеристиками: статтю, місцевістю, віковими групами, освітою, статусами зайнятості, тривалістю робочого тижня, видами економічної діяльності, професіями, секторами економіки, типами робочих місць, причинами та тривалістю незайнятості, тривалістю пошуку роботи та тривалістю незайнятості в цілому по Україні та за регіонами.

Через невеликий обсяг представлення у вибірці та відповідно низьку надійність дані щодо основних показників економічної активності населення не оприлюднюються по місяцях звітного року та районах, містах обласного значення."

Для характеристики відповідності Євростат застосовує показник "Рівень доступних результатів спостереження" (R1) (таблиця 1). Він визначається як відношення кількості статистичних показників, які можуть бути обчисленими, до кількості бажаних показників, що визначені у відповідному Регламенті ЄС. Якщо при спостереженні різні ознаки мають неоднакову важливість, то при розрахунку цього показника необхідно використовувати зважування. Обчислення цього показника можливе за умови наявності відповідного Регламенту ЄС.

Інформація, що наводиться по цьому компоненту звіту з якості, оновлюється у разі змін метаданих (одиниць статистичних спостережень, основних статистичних показників, базового періоду тощо).

Точність.

Точність – це ступінь наближеності розрахунків до дійсних значень.

Із точки зору статистичної методології оцінка певного показника за результатами вибіркового обстеження є надійною, якщо вибіркові оцінки, побудовані на базі всіх можливих вибірок однакового дизайну та обсягу, сконцентровані біля дійсного значення показника. Висока їх концентрація, тобто точність, бажана для користувачів, оскільки в окремому процесі побудови вибірки та розрахунку оцінки показника існує лише деяка ймовірність наблизитись до його дійсного значення.

Достовірність оцінювання будь-якого показника за даними вибіркового обстеження не може бути визначена абсолютно точно, оскільки на практиці процедура відбору реалізується лише один раз і дійсні значення показників невідомі. Таким чином, при обробці даних вибірових обстежень точність лише оцінюється.

Проблема забезпечення точності даних пов'язана не лише з необхідністю отримання адекватної інформації за результатами вибіркового обстеження. Не менш важливими є такі аспекти, як виправданість, оптимальність фінансових ресурсів та інших витрат на проведення обстеження.

У звіті з якості огляд точності має стосуватися всіх статистичних процесів вибірових обстежень населення (домогосподарств).

У звітах з якості цей розділ має містити інформацію щодо використаної у вибіровому обстеженні населення методології в частині забезпечення точності. Це сприяє усвідомленню користувачем того, що методологія є надійною та відповідає найкращим практикам і міжнародно прийнятим стандартам, а також для надання можливості краще зрозуміти окремі оцінки якості з урахуванням джерел помилок.

Із цією метою надається короткий опис джерел інформації, з якої формується сукупність державного статистичного спостереження (дані перепису, матеріали виборчих кампаній), дизайну вибірки, а також наводяться посилання на відповідні документи зі статистичної методології [4, 11, 12].

Нижче наведено опис дизайну вибірки для ОУЖД:

"Генеральною сукупністю для ОУЖД є сукупність неінституційних домогосподарств України.

Формування вибірки здійснено на основі процедури стратифікованого багатоступеневого відбору у такій послідовності:

виключення територій, що не можуть бути обстежені, а саме виключені населені пункти, розташовані у зоні відчуження (І зона) та зоні безумовного (обов'язкового) відселення (ІІ зона) на території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;

виключення населення, яке не підлягає обстеженню, а саме виключення інституційного населення – військовослужбовці строкової служби; особи, які знаходяться у місцях позбавлення волі; особи, які постійно проживають у будинках-інтернатах, будинках для осіб похилого віку тощо. Крім того, вибіркова сукупність не репрезентує маргінальні прошарки населення (безпритульні тощо);

стратифікація генеральної сукупності. Стратифікація генеральної сукупності здійснюється з метою адекватного відображення у вибірці основних

особливостей адміністративно-територіального поділу України, а також для забезпечення відбору з більш однорідних за основними характеристиками груп домогосподарств. Генеральна сукупність розподілена на страти, які в межах кожного регіону відповідають містам і міськрадам із чисельністю населення 100 тис. осіб і більше (далі – страта "великі міста" регіону), містам, селищам міського типу, міським і селищним радам із чисельністю населення менше 100 тис. осіб (далі – страти "малі міста" регіону) та районам (крім внутрішньоміських), тобто адміністративним районам сільської місцевості (далі – "райони" регіону). Обсяг вибірки розподілявся між стратами з урахуванням чисельності неінституційного постійного населення та рівня надійності оцінювання основних показників у попередньому циклі обстежень так, щоб забезпечити більш однорідну якість результатів обстеження за регіонами;

відбір територіальних одиниць;

відбір домогосподарств.

Для страт "великі міста" та "малі міста" регіонів вибірка є триступеневою, для страт "райони" сільської місцевості регіонів – двоступеневою.

На першому ступені побудови вибірки в межах кожної страти, кожного окремого регіону здійснювалось формування основи вибірки та проводився відбір адміністративно-територіальних одиниць: міст, селищ міського типу, міських та селищних рад серед усіх таких одиниць регіону; у сільській місцевості – сільських рад або їх груп. Відібрані територіальні одиниці є первинними територіальними одиницями вибірки (ПТОВ).

У страті "великі міста" регіонів усі міста та міськради з чисельністю населення 100 тис. осіб і більше включені до вибірки без відбору з імовірністю, рівною одиниці.

У страті "малі міста" регіонів усі міста, селища міського типу, міські та селищні ради з чисельністю населення не меншою, ніж поріг саморепрезентативності, який розраховувався окремо для кожного регіону, включалися до вибірки з імовірністю, рівною одиниці, а серед міст, селищ міського типу, міських та селищних рад із чисельність населення меншою за поріг саморепрезентативності у страті "малі міста" була реалізована процедура відбору. Відбір здійснювався в межах кожного регіону окремо із застосуванням методу систематичного відбору з імовірністю, пропорційною розміру (чисельності населення).

У сільській місцевості ПТОВ є сільські ради або їх групи. Відбір ПТОВ здійснювався в межах кожного району із застосуванням методу систематичного відбору з імовірністю, пропорційною розміру (кількості домогосподарств). Із метою рівномірного розміщення одиниць вибірки по території району, з урахуванням природно-кліматичних особливостей різних частин району, упорядкування ПТОВ для відбору здійснювалося за принципом "географічного серпантину".

У стратах "великі міста" та "малі міста" на другому ступені формування вибірки здійснювалось формування та відбір вторинних територіальних одиниць вибірки (ВТОВ). Відбір ВТОВ здійснювався в межах кожної відібраної ПТОВ із застосуванням методу систематичного відбору з імовірністю,

пропорційною розміру (чисельності виборців). Для здійснення відбору ВТОВ упорядковувалися за принципом "географічного серпантину".

Строк дії територіальної вибірки – 5 років.

На останньому ступені формування вибірки по кожній ВТОВ у стратах "великі міста" та "малі міста" та кожній ПТОВ у сільській місцевості здійснювався відбір адрес домогосподарств для участі в обстеженні. Відбір адрес домогосподарств здійснюється з використанням процедури систематичного випадкового відбору. Перед початком відбору щорічно здійснюється актуалізація складених списків адрес домогосподарств із метою мінімізації негативного впливу змін, які відбулися з часу складання списків або останньої їх актуалізації, на якість основи вибірки. В ОУЖД здійснюється щорічна ротація домогосподарств (термін дії вибірки домогосподарств – 1 рік)."

Також у цьому розділі наводиться опис усіх видів похибок, що трапляються у вибіркових обстеженнях населення (домогосподарств). У таблиці 2 наведено класифікацію основних факторів, що впливають на точність даних вибіркових обстежень населення (домогосподарств).

Точність визначається двома групами похибок – похибками вибірки та похибками, не пов'язаними з вибіркою.

Таблиця 2

Класифікація похибок, що впливають на рівень надійності оцінювання показників за результатами вибіркових обстежень населення

Типи похибок		Опис похибки	Головні наслідки наявності похибки оцінювання для показників
1		2	3
Похибки вибірки		Дисперсія вибіркових оцінок	Випадкова похибка
Похибки, не пов'язані з вибіркою	Охоплення	Пропуски у переліках територіальних одиниць	Систематична похибка
		Неправильні межі територіальних одиниць	
		Застаріла основа вибірки домогосподарств	
	Помилки при відборі територіальних одиниць і домогосподарств		
	Вимірювання	Похибки в інструментарії (анкетах, запитальниках) обстеження	Низька якість результатів у цілому

1		2	3
		Похибки у підготовці персоналу, який залучений до розробки анкет та запитальників обстеження й обробки результатів	
		Похибки у навчанні персоналу, який проводить опитування домогосподарств	Систематична похибка
		Похибки у графіках роботи працівників, які проводять опитування домогосподарств	
		Зміщення відповідей респондентів	
	Оброблення	Похибки кодування	Систематична та випадкова похибки
		Похибки редагування	
		Похибки введення даних у ПЕОМ	
		Похибки програмування	
	Пов'язані з відсутністю відповідей	Відмови респондентів від інтерв'ю (або від надання відповіді на окремі запитання) Недосяжні респонденти Відсутні вдома респонденти	Систематична та випадкова похибки

Наводиться короткий опис методів збирання й обробки, процедур контролю та редагування даних, включаючи методи імпутації, обробки екстремальних значень (аутлаери) тощо, зазначаються основні відомості про перегляд статистичних даних і причини цього перегляду, зокрема, із запровадженням нових або внесенням змін до існуючих підходів проведення державного вибіркового обстеження населення (домогосподарств), класифікацій, методів, досягнення міжнародної співставності тощо.

Головним джерелом похибок вибірки є специфіка вибірових обстежень, яка полягає в обстеженні лише спеціально відібраної частини генеральної сукупності, тобто власне дизайн вибірки. Основними показниками похибок вибірки при оцінюванні показників за результатами вибірових обстежень населення (домогосподарств) є:

1) стандартна похибка SE, яка розраховується на підставі величини оцінки дисперсії $\text{var}(\hat{\theta})$ значень показника за формулою:

$$SE = \sqrt{\text{var}(\hat{\theta})}. \quad (1)$$

Дисперсія вибірових оцінок, або вибірова дисперсія, розраховується як середній квадрат відхилень оцінок показника за всіма можливими вибірками цього дизайну (реплікаціями) від середнього значення вибірових оцінок за всіма реплікаціями за формулою:

$$\text{var}(\hat{\theta}) = \frac{1}{H} \sum_{i=1}^H (\hat{\theta}_i - \bar{\hat{\theta}})^2, \quad (2)$$

де $\hat{\theta}_i$ – оцінка показника по вибірці i , $i = 1, 2, \dots, H$;

$$\bar{\hat{\theta}} - \text{середнє значення вибірових оцінок показника}, \quad \bar{\hat{\theta}} = \frac{1}{H} \sum_{i=1}^H \hat{\theta}_i = E(\hat{\theta})$$

(символ $E(\hat{\theta})$ визначається як середнє значення показника для сукупності);

H – кількість вибірок.

Для вибірок зі складним дизайном величина $\text{var}(\hat{\theta})$ може бути розрахована на основі класичної формули для оцінки дисперсії ознаки y при простому випадковому відборі σ_s^2 :

$$\text{var}(\hat{\theta}) = deff \cdot \frac{\sigma_s^2}{n}, \quad (3)$$

де σ_s^2 – дисперсія ознаки по одиницях вибірки;

n – обсяг вибірки;

$deff$ – дизайн-ефект.

Для визначення дизайн-ефекту для вибірок зі складним дизайном застосовуються спеціалізовані методи розрахунків.

2) коефіцієнт варіації CV (або відносна стандартна похибка вибірки RSE) розраховується за формулою:

$$CV = \frac{SE}{\hat{\theta}} \cdot 100 \%. \quad (4)$$

Величина коефіцієнта варіації часто використовується як показник придатності даних для аналізу. Так, наприклад, якщо $CV \leq 5\%$, то оцінка вважається точною, якщо $5\% < CV \leq 10\%$ – оцінка є придатною для кількісного аналізу, але її точність недостатньо висока, якщо $10\% < CV \leq 25\%$ – оцінка придатна лише для якісного аналізу і її слід використовувати обережно. Наведені граничні значення величини коефіцієнта варіації в цілому відповідають міжнародним вимогам, але ці рівні не мають "обов'язкового" характеру, оскільки в інших країнах іноді публікують дані, для яких CV досягає 30% і навіть 40%.

3) гранична похибка вибірки LSE розраховується на підставі стандартної похибки вибірки за формулою (для 0,95 довірчої ймовірності):

$$LSE = 1.96 \cdot SE. \quad (5)$$

Гранична похибка вибірки використовується для побудови довірчих границь оцінок (границь довірчих інтервалів). Наприклад, для побудови нижньої \bar{y}_L та верхньої \bar{y}_R довірчих границь інтервальної оцінки середнього значення \bar{y} використовуються формули:

$$\bar{y}_L = \bar{y} - LSE; \quad \bar{y}_R = \bar{y} + LSE. \quad (6)$$

У звітах з якості можуть наводитись такі показники та характеристики похибок вибірки:

величини CV (A1, таблиця 1);

коментарі щодо рівня (інтервалів) величини CV для оцінок показників;

посилання на документи та/або масиви даних, де наведена детальна інформація щодо величин CV ;

величини стандартних похибок та довірчих інтервалів для основних показників;

стислий опис методології процедур оцінювання показників.

Обсяги та детальність інформації по зазначених показниках і характеристиках можуть суттєво розрізнятись. Крім зазначеної інформації, доцільно додавати "некількісні" характеристики, такі як попередження користувачів, що при використанні оцінок показників необхідно враховувати похибки вибірки тощо.

Наприклад:

"Характеристика якості оцінки значення показника "Кількість членів домогосподарств, які оцінили свій стан здоров'я як поганий" за результатами вибіркового опитування членів домогосподарств у 2014 році за регіонами наведено у таблиці 3.

Таблиця 3

	Кількість членів домогосподарств, які оцінили свій стан здоров'я як поганий, тис.	Гранична похибка вибірки (LSE), тис.	Відносна стандартна похибка вибірки (RSE), %
1	2	3	4
Регіони			
Вінницька	193,41	43,66	11,52
Волинська	123,97	54,63	22,48
Дніпропетровська	220,24	50,42	11,68
Донецька	434,24	70,19	8,25
Житомирська	147,04	46,82	16,25
Закарпатська	130,45	36,16	14,14
Запорізька	225,02	60,10	13,63
Івано-Франківська	125,89	42,78	17,34

1	2	3	4
Київська	142,92	37,77	13,48
Кіровоградська	69,55	40,24	29,52
Луганська	89,68	29,72	16,91
Львівська	160,77	57,53	18,26
Миколаївська	101,51	25,21	12,67
Одеська	181,87	50,31	14,11
Полтавська	116,66	30,09	13,16
Рівненська	102,19	33,45	16,70
Сумська	141,43	35,20	12,70
Тернопільська	124,37	69,50	28,51
Харківська	174,82	52,99	15,46
Херсонська	82,62	24,31	15,01
Хмельницька	172,15	37,41	11,09
Черкаська	160,29	34,50	10,98
Чернівецька	48,85	18,43	19,24
Чернігівська	143,59	32,08	11,40
м.Київ	281,21	70,65	12,82
Економічні райони			
Східний	432,91	73,58	8,67
Донецький	523,92	76,22	7,42
Придніпровський	514,81	88,17	8,74
Причорноморський	366,00	61,30	8,55
Подільський	489,93	90,20	9,39
Центральний	584,42	87,22	7,61
Карпатський	465,96	82,38	9,02
Поліський	516,79	85,58	8,45

Для показника "Кількість членів домогосподарств, які оцінили свій стан здоров'я як поганий" величина відносної стандартної похибки вибірки перевищує 10% для 24 регіонів, тобто оцінки придатні лише для якісного аналізу, при цьому значення відносної стандартної похибки вибірки для Кіровоградської області становить 29,52%.

По Кіровоградській області значення відносної стандартної похибки вибірки для показника "Кількість членів домогосподарств, які оцінили свій стан здоров'я як поганий" дуже велике. Це пояснюється малим обсягом вибірки у цьому регіоні. У цьому випадку для Кіровоградської області краще використовувати оцінки показників або по Придніпровському економічному району, або по великих містах, або по Україні в цілому (залежно від відповідних значень величини відносної стандартної похибки вибірки)."

У звіті з якості для зручності використання оцінки показників за значенням коефіцієнта варіації CV (за рівнем надійності) доцільно розподіляти на категорії. Наприклад, виділити п'ять категорій: якщо коефіцієнт варіації вибірових оцінок показника приймає значення до 5%, то показник відноситься до групи "А", тобто до групи показників із високим рівнем надійності, 6-10% – до групи "Б" із достатнім рівнем надійності, 11-15% – до групи "В" із

задовільним рівнем надійності, 16-25% – до групи "Г" із низьким рівнем надійності (дані придатні лише для якісного аналізу), більше 25% – до групи "Д" із незадовільним рівнем надійності.

Приклад використання коефіцієнта варіації наведено у таблиці 4.

Таблиця 4

Категорії надійності оцінок показників диференціації населення за рівнем середньодушових загальних доходів, розрахованих за результатами вибіркового обстеження умов життя домогосподарств у 2014 році

Показник	Відносна стандартна похибка вибірки RSE, %	Категорія надійності
Децильний коефіцієнт диференціації загальних доходів населення	1,09	А
Індекс Джині	1,05	А
Децильний коефіцієнт фондів	6,69	Б

Похибки, не пов'язані з вибіркою. Основними видами похибок, не пов'язаних з вибіркою, є недостатнє або надмірне охоплення, дублювання (багаторазове внесення до списку), відмови респондентів від обстеження або від відповіді на окремі запитання, похибки вимірювання, похибки обробки.

Похибки охоплення. Похибки охоплення виникають при порушенні ймовірнісної вибірки, коли генеральна сукупність неповністю або некоректно представлена в основі вибірки. Похибки охоплення виникають за таких умов:

окремі одиниці генеральної сукупності відсутні в основі вибірки (відсутні одиниці не мають жодного шансу бути обраними у будь-яку вибірку – недостатнє охоплення);

окремі одиниці в основі вибірки не відповідають ознакам формування генеральної сукупності (результатом цього є недохоплення, якщо такі одиниці не можуть бути ідентифіковані та вилучені після відбору);

деякі одиниці генеральної сукупності з'являються більше, ніж один раз в основі вибірки (дублювання).

У багатоступеневій вибірці похибки охоплення можуть виникнути на будь-якому ступені.

Так, за міжнародною практикою, список територіальних одиниць в основі вибірки, як правило, повний. Однак суттєва похибка охоплення може виникнути при визначенні меж територіальних одиниць.

Крім того, списки адрес у цілому змінюються більш динамічно, ніж списки територіальних одиниць, а списки домогосподарств, що проживають за певними адресами, більш динамічно, ніж списки адрес, помешкань чи інших одиниць.

Для списків, які використовуються в основі вибірки, може існувати проблема недостатнього охоплення чи недохоплення.

Зокрема, недохоплення виникає, якщо:

деякі одиниці трапляються у списку більше одного разу (дублювання записів у списках одиниць);

одиниці, не охоплені обстеженням, включаються, але не ідентифікуються як такі, і вилучаються під час обробки результатів обстеження;

включаються одиниці за межами вибірки.

Дублювання може бути проблемою, коли та ж сама одиниця може з'являтися з різними назвами чи з різними ідентифікаторами.

У звітах з якості можуть наводитися такі показники та характеристики похибок охоплення:

опис ступеня охоплення (територія, населення), тип і величина виявлених похибок охоплення (похибки надохоплення та недоохоплення, у т. ч. географічного);

зазначення похибок охоплення, що були враховані при оцінюванні показників, характеристик надійності та методів, які для цього використовувались;

короткий опис впливу на результати обстеження неврахованих похибок охоплення;

опис основних заходів, застосованих для зменшення похибок охоплення;

опис методології побудови основи вибірки, включаючи джерела інформації, терміни формування та терміни останньої актуалізації;

опис похибок, виявлених в основі вибірки.

Нижче наведено опис заходів що застосовуються для зменшення похибок охоплення:

"Для зменшення можливого негативного впливу похибок охоплення реалізується система різноманітних заходів, серед яких: щорічна актуалізація списків адрес домогосподарств перед здійсненням процедур відбору, навчання фахівців з інтерв'ювання та контроль якості їхньої роботи."

Для характеристики точності в частині невібіркових похибок охоплення Євростат застосовує показник "Рівень надохоплення" (A2) (таблиця 1).

Цей показник розраховується як частка одиниць, які увійшли до основи вибірки, але не належать до цільової сукупності.

Похибки вимірювання. Похибки вимірювання виникають на етапі збору інформації від респондентів і призводять до того, що зафіксовані значення ознак відрізняються від дійсних значень.

Основні джерела виникнення похибок вимірювання такі:

статистичні формуляри. Персонал, який залучений до розробки анкет, запитальників обстеження, може допустити такі похибки при розробці інструментарію обстеження: помилки в анкетах, окремих формулярах, запитальниках, у формулюванні окремих запитань. Помилки у засобах, що використовуються при зборі інформації, можуть призводити до хибних записів або неузгодженостей у відповідях респондентів;

респонденти. З різних причин респонденти можуть надавати хибні відповіді (ефекти забування, втрати уваги в ході інтерв'ю, акумуляції (схильність опитаних зазначати цифри, кратні 5 або 10) та округлення цифр, заниження (приховування) доходів, ефекти впливу статі, віку, освіти і т. ін.);

працівники, які проводять опитування респондентів (фахівці з інтерв'ювання). Ці працівники можуть свідомо чи несвідомо впливати на відповіді респондентів. Факторами впливу можуть бути вік, стать фахівця з інтерв'ювання, його рівень освіти та особливості усвідомлення ним програми обстеження чи окремих запитань, певне коригування ним порядку запитань у ході опитування, застосування різних специфічних або незрозумілих для респондентів слів у ході роз'яснень.

Для зменшення величини похибок вимірювання в органах державної статистики застосовуються спеціальні процедури при розробці дизайну анкети (стандартизація, уніфікація тощо), питання – фільтри, коментарі для фахівців з інтерв'ювання щодо узгодженості з іншими питаннями в статистичних формулярах та при навчанні фахівців з інтерв'ювання.

Похибки вимірювання звичайно важко оцінити за результатами окремого обстеження без спеціальних додаткових процедур – застосування різних варіантів інструментарію при пробних (пілотних) обстеженнях, проведення додаткових (дублюючих) обстежень різними фахівцями з інтерв'ювання на різних вибірках домогосподарств тощо.

У звітах з якості доцільно наводити такі показники та характеристики похибок вимірювання:

опис методів збирання даних, статистичних формулярів обстеження, методичних та інструктивних матеріалів для персоналу, який розробляє програму обстеження та проводить опитування респондентів;

опис методів і процедур, що були використані для виявлення похибок вимірювання;

повідомлення для користувачів щодо можливої наявності похибок вимірювання при оцінюванні показників та визначенні характеристик їх надійності, опис процедур, що були використані для цього;

опис результатів аналізу причин виникнення похибок вимірювання;

опис заходів, які були застосовані для зменшення похибок вимірювання, включаючи розробку та тестування запитальників, навчання фахівців з інтерв'ювання, контролю їхньої роботи (уключаючи опис результатів контролю) тощо.

Нижче наведено опис системи навчання фахівців з інтерв'ювання:

"В органах державної статистики України з 2007 року діє система постійного навчання інтерв'юерів. Ця система передбачає навчання новоприйнятих працівників та підвищення кваліфікації працюючих. Із працівниками, прийнятими вперше, обов'язково проводять вступний інструктаж за розробленою Держстатом програмою, яка включає питання організації роботи інтерв'юерів і методології проведення кожного з вибіркового обстежень населення. Підвищення кваліфікації працюючих інтерв'юерів проводиться щоквартально з використанням різних форм навчання: семінарів або дистанційного навчання."

Похибки обробки. Похибки обробки складаються з похибок кодування, похибок уведення даних у ПЕОМ, похибок редагування та імпутації даних і

похибок програмування, що виникають при автоматизації відповідних процедур оброблення даних. Ці похибки за природою та проявом аналогічні похибкам вимірювання, оскільки полягають у тому, що на певному етапі підготовки даних до аналізу замість дійсних первинних значень ознак з'являються їх хибні значення.

Для виявлення та врахування похибок обробки застосовують такі методи, як перекодування анкет, подвійне введення анкет у ПЕОМ, паралельне застосування різних методів імпутації для компенсації недоотриманої інформації, використання альтернативних засобів автоматизації робіт тощо. Ці процедури, як і для випадку дослідження похибок вимірювання, можуть призвести до помітного зростання вартості обстеження.

У звітах з якості доцільно наводити такі показники та характеристики похибок оброблення:

опис методів обробки даних, включаючи методи імпутації, сезонні коригування, обробки екстремальних значень (аутлаєрів);

опис процедур контролю первинних даних і результатів цього контролю;

опис методів редагування даних;

опис основних ідентифікованих похибок оброблення, визначення ступеня їх впливу на оцінки основних показників, зокрема, похибок кодування та введення даних у ПЕОМ тощо;

повідомлення для користувачів щодо можливої наявності похибок обробки при оцінюванні показників та визначенні характеристик їх надійності, опис процедур, що були використані для цього;

опис аналізу причин виникнення похибок обробки;

опис процедур зважування; опис якості системи статистичних ваг; порівняння оцінок основних показників до і після процедури зважування та калібрації;

опис процедур, які були застосовані для зменшення похибок обробки, включаючи навчання кодувальників та операторів, удосконалення програм уведення (сканування) та контролю інформації, удосконалення алгоритмів редагування та імпутації тощо.

Приклад порівняння оцінок показників до і після процедури зважування та калібрації наведено нижче:

"Із метою наближення результатів вибіркового обстеження до даних демографічної статистики та підвищення рівня надійності оцінок показників, які вимірюються шляхом вибіркового спостереження, до статистичних ваг обстеження, що розраховуються для поширення даних на генеральну сукупність, була застосована процедура калібрації.

Ефективність застосування процедури калібрації в частині узгодження статевікової структури населення ілюструють дані, що представлені у таблиці 5: якщо до калібрації максимальне відхилення результатів обстеження від даних демографічної статистики складало 2,9 в.п. для жінок у віці 58 років і старших, то після калібрації відхилення відсутні по всіх наведених групах населення."

Порівняння статево-вікової структури населення до і після калібрації системи статистичних ваг, що застосовується для екстраполяції результатів вибіркового обстеження умов життя домогосподарств на генеральну сукупність

(відсотків)

	До калібрації			Після калібрації		
	Результати обстеження	Демографічна статистика	Відхилення (відсоткові пункти)	Результати обстеження	Демографічна статистика	Відхилення (відсоткові пункти)
Жінки у віці						
до 18 років	8,6	9,2	-0,6	9,2	9,2	0,0
18-35	11,5	12,4	-0,9	12,4	12,4	0,0
36-57	17,3	16,5	0,8	16,5	16,5	0,0
58 років і старші	18,5	15,6	2,9	15,6	15,6	0,0
Чоловіки у віці						
до 18 років	9,2	9,7	-0,5	9,7	9,7	0,0
18-35	10,4	12,9	-2,5	12,9	12,9	0,0
36-59	15,5	15,9	-0,4	15,9	15,9	0,0
60 років і старші	9,0	7,8	1,2	7,8	7,8	0,0
	100,0	100,0		100,0	100,0	

Для характеристики точності в частині невібіркових похибок обробки Євростат застосовує показник "Рівень імпутації" (А6) (таблиця 1).

Цей показник рекомендується розраховувати для окремих основних показників обстеження. Слід визначати показник рівня імпутації для незважених даних як відношення кількості імпутованих значень певної ознаки Х до загальної кількості значень цієї ознаки.

Наприклад:

"Рівень імпутації (А6) по основних показниках вибіркового обстеження умов життя домогосподарств у 2014 році був незначним і не перевищував двох відсотків. Зокрема, по показнику "Витрати на купівлю продовольчих товарів" він склав 1,6%.

Імпутація – процедура заповнення відсутніх значень (пропусків) по окремих ознаках або по групах ознак, які вимірюються програмою обстеження. Найбільш поширеною групою методів аналізу даних із пропусками є так звані методи із заповненням. При використанні цих методів пропуски заповнюються величинами, які визначаються за допомогою спеціальних процедур, і отримані "повні" дані обробляються стандартними статистичними методами.

Для заповнення використовуються такі основні процедури:

заповнення середніми або метод "середнього значення" (замість пропущених величин підставляються середні, розраховані по наявних даних);

заповнення за пропорцією або метод "пропорцій" (замість пропущених величин підставляються величини, визначені з умови збереження пропорцій наявних даних);

заповнення з підбором, зокрема метод "hot-dek" (підставляються значення даних інших об'єктів вибірки).

Використання цих методів заповнення одночасно дає "повну" матрицю даних і дозволяє використати практично всі отримані в обстеженні дані, оскільки не передбачає відкидання спостережень із пропусками у значеннях окремих ознак. При імпутації даних модульного опитування членів домогосподарств щодо самооцінки стану їхнього здоров'я та рівня доступності окремих видів медичної допомоги використовується головним чином процедура заповнення з підбором, тобто метод "hot-dek".

Похибки невідповідей. Вибіркові обстеження населення (домогосподарств) характеризуються різними рівнями участі респондентів. Значний вплив на рівень участі респондентів мають такі фактори, як час та зусилля, які вимагаються від респондента для надання інформації, зміст і структура запитальника, порядок запитань, тривалість інтерв'ю, рівень складності та чутливість запитань, рівень підготовки фахівців з інтерв'ювання (загальний та до окремого обстеження); місце проведення інтерв'ю; інтерес до предмета обстеження (як респондента, так і фахівця з інтерв'ювання); рівень авторитетності організації, що проводить обстеження та ін. На мотивацію респондента впливають індивідуальні (об'єктивні та суб'єктивні) характеристики фахівця з інтерв'ювання – стать, вік, рівень освіти, комунікабельність, доброзичливість, наполегливість тощо, а також погляди й очікування. Індивідуальні характеристики фахівців з інтерв'ювання впливають на рівень участі домогосподарств у обстеженні, а погляди й очікування фахівців з інтерв'ювання можуть вплинути на респондентів при наданні відповідей на окремі запитання. Для зменшення негативного впливу фахівців з інтерв'ювання на якість інформації розробляються спеціальні заходи (удосконалення програм запитальників, проведення тематичних цільових навчань фахівців з інтерв'ювання тощо).

Іншим сучасним підходом до вирішення проблеми недоотримання інформації є робота з даними щодо домогосподарств (осіб), які відмовилися від обстеження: збір інформації за такими одиницями з інших джерел, збільшення частки відбору для таких груп респондентів та ін. Статистична цінність інформації, отриманої від таких одиниць, часто суттєво вища, ніж цінність інформації, отриманої від інших одиниць.

Разом з тим користувачі статистичних даних вибірових обстежень мають розуміти, що існує інформація, відсутність якої неможливо компенсувати ніякими заходами. У звітах з якості мають наводитися описи таких випадків.

Проблема компенсації відмов домогосподарств і осіб від участі в обстеженнях є суттєвою, коли рівні відмов відрізняються серед різних груп одиниць. Для її вирішення необхідно проводити спеціальні заходи, які мають запобігти суттєвим зміщенням в оцінках показників, що розраховуються за результатами обстежень.

Для характеристики точності в частині невибіркових похибок, пов'язаних з відсутністю відповідей, Євростат рекомендує такі стандартні показники (таблиця 1):

рівень участі респондентів в обстеженні (зважений та незважений) (A4);
рівень повних відповідей респондентів по основних показниках (A5).

Рівень участі в обстеженні домогосподарств і осіб A4 (незважений) обчислюється як відношення кількості обстежених домогосподарств (осіб) (які надали повні або часткові відповіді) до кількості відібраних домогосподарств (осіб), які підлягали обстеженню:

$$A4 = \frac{\text{кількість обстежених домогосподарств (осіб)}}{\text{кількість домогосподарств (осіб), які підлягають обстеженню}}. \quad (7)$$

При проведенні розрахунків необхідно приділити увагу коректному визначенню знаменника у формулі (7). Він повинен урахувувати тільки тих з відібраних домогосподарств (осіб), які підлягали обстеженню (тих, які взяли участь, відмовилися від участі в обстеженні, і тих, яких не вдалося застати вдома). При визначенні знаменника не враховуються нежитлові, пусті, неіснуючі, недоступні адреси, що могли бути враховані як реальні адреси при формуванні вибірки.

Величина A4 розраховується за основними групами одиниць, які визначаються при стратифікації генеральної сукупності за такими ознаками, як регіон, тип місцевості тощо.

Нижче наведена інформація щодо незваженого рівня участі респондентів в ОУЖД:

"В обстеженні умов життя домогосподарств у 2014 році взяли участь 8814 домогосподарств (77,7% відібраних адрес, за винятком нежитлових помешкань). Рівень участі в обстеженні сільських домогосподарств, який становив 93,8%, перевищував відповідний показник по міських домогосподарствах – 65,9%.

Найвищий рівень участі домогосподарств в обстеженні у 2014 році був у Тернопільській (94,5%), Сумській (94,0%), Івано-Франківській (93,9%), Чернівецькій (93,8%), Рівненській (92,7%) та Львівській (90,6%) областях, найнижчий – у м.Києві (48,3%). У більшості областей цей показник становив від 70,3% до 89,9%."

Показник A4 може розраховуватись по сукупності одиниць, які мають різні статистичні ваги. У цьому випадку рівень участі доцільно обчислювати як відношення зваженої кількості опитаних домогосподарств (осіб) до зваженої кількості домогосподарств (осіб), які підлягають обстеженню.

Основним наслідком відмов від обстеження є можливе викривлення структури вибіркової сукупності у порівнянні зі структурою генеральної сукупності, тобто порушення принципу репрезентативності вибірки.

Для оцінки можливих похибок здійснюються порівняння структури генеральної сукупності та структури вибірки за певними показниками, наприклад:

"Результати порівняння статево-вікової структури вибіркової та генеральної сукупностей ОУЖД наведені у таблиці 6. Представлені дані свідчать, що у вибірці спостерігається надлишок представників старших вікових груп обох статей і не вистачає представників молодших вікових груп, серед яких кількість відмов значно вища і, крім того, яких важче застати вдома. Якщо не враховувати ці викривлення, то, відповідно, всі характеристики домогосподарств будуть зміщені в бік домогосподарств, що включають осіб старшого та похилого віку або складаються лише з таких осіб. Особливо це стосується територій та груп населення зі значними рівнями відмов.

Таблиця 6

Структура населення за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств і даними демографічної статистики станом на 1 січня 2015 року

(відсотків)

Вік (років)	Усе населення			Жінки			Чоловіки		
	Результати обстеження*	Демографічна статистика	Відхилення (відсоткові пункти)	Результати обстеження*	Демографічна статистика	Відхилення (відсоткові пункти)	Результати обстеження*	Демографічна статистика	Відхилення (відсоткові пункти)
0-4	5,4	5,5	-0,1	4,6	5,0	-0,4	6,4	6,1	0,3
5-9	5,1	5,2	-0,1	4,4	4,7	-0,3	5,9	5,8	0,1
10-14	4,5	4,4	0,1	3,9	3,9	0,0	5,3	4,8	0,5
15-19	4,8	4,8	0,0	4,1	4,4	-0,3	5,6	5,4	0,2
20-24	5,1	6,4	-1,3	4,8	5,8	-1,0	5,4	7,1	-1,7
25-29	6,4	8,2	-1,8	6,0	7,4	-1,4	7,0	9,0	-2,0
30-34	6,8	8,2	-1,4	6,6	7,5	-0,9	6,9	8,9	-2,0
35-39	6,7	7,3	-0,6	6,5	6,9	-0,4	7,0	7,9	-0,9
40-44	7,0	7,1	-0,1	6,9	6,8	0,1	7,2	7,4	-0,2
45-49	6,6	6,5	0,1	6,2	6,4	-0,2	7,3	6,7	0,6
50-54	7,8	7,4	0,4	7,9	7,5	0,4	7,7	7,4	0,3
55-59	8,0	7,1	0,9	8,1	7,4	0,7	7,7	6,7	1,0
60-64	7,6	6,2	1,4	8,3	6,8	1,5	6,8	5,6	1,2
65-69	5,5	4,6	0,9	6,1	5,2	0,9	4,8	3,8	1,0
70-74	4,6	3,7	0,9	5,5	4,5	1,0	3,5	2,7	0,8
75 і старші	8,1	7,4	0,7	10,1	9,8	0,3	5,5	4,7	0,8
	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-	100,0	100,0	-

*незважені дані

Наведені дані свідчать, що при обробці даних необхідно застосовувати спеціальні заходи для компенсації впливу відмов від обстеження на кінцеві результати обстеження. З метою наближення результатів вибіркового обстеження до наявної зовнішньої інформації та підвищення рівня надійності оцінок показників, які вимірюються шляхом вибіркового спостереження, в обстеженні умов життя домогосподарств застосовуються процедури коригування статистичних ваг із метою компенсації відмов від обстеження та

1	2	3	4	5	6
у тому числі з					
причин:					
категорична відмова без					
пояснень причини	87,5	88,3	87,1	88,0	80,0
недовіра до органів влади	6,6	6,7	6,0	6,5	7,3
агресивна та неадекватна					
поведінка респондентів	2,5	2,4	2,6	2,4	3,6
релігійні переконання	0,6	0,2	0,9	0,4	5,5
заможне					
домогосподарство	0,2	0,2	0,0	0,2	0,0
зайняті люди	2,0	2,0	2,1	2,1	0,0
інше	0,6	0,2	1,3	0,4	3,6

До початку обстеження відібрані домогосподарства отримують лист-запрошення до участі в обстеженні. Якщо домогосподарства відмовились брати участь в обстеженні, то фахівець з інтерв'ювання докладає максимум зусиль, щоб переконати домогосподарство змінити свою думку, для чого тричі відвідує домогосподарство.

Із метою зменшення відмов респондентів від участі в обстеженні на постійній основі проводиться навчання фахівців з інтерв'ювання з питань техніки проведення опитування серед різних суспільних груп населення, яке включає такі напрями: правила опитування респондентів, способи їх мотивації до участі в обстеженні та поради щодо встановлення контакту з ними, обмін позитивним досвідом із наведенням прикладів вдалої мотивації та отримання відповідей на "важкі" питання."

Інформація, що наводиться по цьому компоненту звіту з якості (коефіцієнт варіації, гранична похибка, рівні участі, рівень імпутації тощо) оновлюється за результатами кожного циклу обстеження.

Своєчасність та Пунктуальність.

Своєчасність – це період часу між подією або явищем, що описують статистичні дані, та публікацією цих статистичних даних.

Пунктуальність – це період часу між фактичною датою публікації даних та плановою датою, яка визначена в офіційному календарі публікації.

Своєчасність відображає проміжок часу між датою закінчення підготовки даних (датою надання їх користувачам) і датою (періодом) реалізації події, явища або процесу, які описують дані. Чим коротший цей період, тим вище своєчасність. Пунктуальність характеризує проміжок часу між фактичною датою надання даних користувачам і визначеною датою, на яку їх потрібно було надати, з посиланням на дати, анонсовані в офіційних документах, наприклад у плані державних статистичних спостережень.

У звітах з якості доцільно наводити такі показники та характеристики своєчасності та пунктуальності:

проміжок часу між початком збору, кінцем збору, обробкою та отриманням результатів державного вибіркового обстеження населення (домогосподарств);

посилання на існуючі офіційні документи щодо графіка поширення даних та періодичності розробки результатів обстеження;

для нестандартних запитів зазначається проміжок часу між одержанням запиту щодо підготовки даних та датою їх надання користувачеві;

зазначаються терміни всіх публікацій, що готуються за результатами вибіркового обстежень населення (домогосподарств).

Для вимірювання своєчасності та пунктуальності Євростат рекомендував показники, наведені у таблиці 1, зокрема:

проміжок часу між закінченням звітної періоду та датою оприлюднення остаточних результатів (T2). Розраховується як різниця між датою публікації остаточних результатів та датою закінчення звітної періоду обстеження;

пунктуальність публікації (T3). Розраховується як різниця між фактичною та запланованою датами публікацій.

У таблиці 8 наведено приклад надання інформації щодо проміжку часу між закінченням періоду ОУЖД та датою публікації результатів:

Таблиця 8

Проміжок часу між закінченням періоду обстеження умов життя домогосподарств і датою публікації результатів

Статистичні бюлетені та збірники	Проміжок часу між закінченням періоду (датою) обстеження та датою публікації, тижні
Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України	28
Витрати і ресурси домогосподарств України (щорічний)	26
Витрати і ресурси домогосподарств України (квартальний)	18
Стан здоров'я населення	20
Наявність у домогосподарствах товарів тривалого користування	20
Самооцінка домогосподарствами України рівня своїх доходів	21

Інший приклад інформації за цим компонентом, що надається користувачам: "Проміжок часу між періодом проведення базового інтерв'ю за

програмою обстеження сільськогосподарської діяльності населення в сільській місцевості (травень) та датою публікації його результатів у статистичному бюлетені "Основні сільськогосподарські характеристики домогосподарств у сільській місцевості" становить п'ять місяців кожного року, починаючи з 2004 року".

Інформація, що наводиться по цьому компоненту звіту з якості оновлюється у разі змін періодичності публікацій статистичних даних, термінів поширення даних тощо.

Доступність та Зрозумілість.

Доступність – це характеристика простоти та легкості, з якою користувач може отримати статистичні дані; вона визначається фізичними умовами, наявності яких користувачі можуть отримати доступ до статистичних даних.

Зрозумілість – це характеристика простоти та легкості розуміння користувачем статистичних даних; вона вимірюється через інформаційне середовище, в якому представлені статистичні дані, що супроводжуються відповідними метаданими.

Доступність та зрозумілість характеризують простоту і легкість, з якою користувачі можуть отримати результати обстеження, що їх цікавлять, використовуючи для цього прості і зрозумілі процедури, отримуючи дані в зручній для використання формі, в межах прийнятної для користувача періоду часу, з відповідним інформаційним супроводом та допомогою. Це у свою чергу забезпечує можливість оптимального використання даних.

У цьому розділі звіту з якості надається: контактна інформація для отримання більш детального опису даних, зазначаються формати, способи представлення результатів (наприклад, статистичні публікації на паперових та електронних носіях, файли мікроданих, WEB-публікації та ін.). Здійснюється інформування користувачів щодо доступності статистичних даних через інтернет-сайт, інші засоби електронної комунікації, а також щодо випуску статистичних даних за заздалегідь оголошеним графіком із доступом для всіх користувачів в один і той же час; наводиться опис засобів пошуку й навігації для даних, до яких забезпечено електронний доступ, а також процедур оформлення вимог доступу до неопублікованих даних і час, необхідний для цього; опис політики ціноутворення, наявні маркетингові умови; опис можливої подальшої допомоги, послуг із супроводу даних, доступних для користувачів (коментарі, включаючи текстовий аналіз, графіки, карти й т. ін.); опис зворотного зв'язку з користувачем.

Для забезпечення зрозумілості наводяться посилання на розміщення спеціально розроблених у різних форматах рекомендацій, керівництв і різноманітних тематичних допоміжних матеріалів для користувачів, на інші матеріали методологічного та методичного характеру.

Наприклад:

"Результати **ОРС** публікуються у щорічному статистичному збірнику "Економічна активність населення України", який поширюється у відповідності із затвердженим реєстром отримувачів та списком обов'язкової розсилки. Збірник також можна замовити та придбати в "ДП Держаналітінформ" за

адресою: 01601, Київ, МПС, вул. Еспланадна 4-6, кім. 413, 419, довідки за телефонами: 289 7762, 287 0379. Початковий тираж цього збірника у 2014 році становив 40 екземплярів.

Інформація про особливості збирання й оброблення результатів зазначеного обстеження, основні визначення показників та порядок їх розрахунку відображені у відповідних методологічних документах, що розміщені на офіційному веб-сайті Держстату в розділах "Методологія та класифікатори"/"Статистична методологія"/"Демографічна та соціальна статистика"/"Ринок праці", "Державні статистичні спостереження"/"Метаописи державних статистичних спостережень"/"1.02 Ринок праці"/"1.02.01 Зайнятість та безробіття"/"Економічна активність населення (1-1.02.01.01)", "Статистична інформація"/"Демографічна та соціальна статистика"/"Ринок праці"/"Зайнятість та безробіття".

Усі публікації, що розміщуються на веб-сайті Держстату, також уміщують методологічні пояснення щодо основних визначень і понять.

Контакти для отримання додаткової інформації про результати **ОРС**, відповідне методологічне забезпечення та умови розповсюдження даних:

адреса: 01601, м. Київ, вул. Шота Руставелі, 3

телефон: (044) 235-43-04

факс: (044) 235-37-39

адреси електронної пошти: A.Solop@ukrstat.gov.ua;

office@ukrstat.gov.ua.

Контакти для оформлення запиту на інформацію:

адреса електронної пошти: el.zapyt@ukrstat.gov.ua".

Відповідно до рекомендацій Євростату у звітах також надаються такі стандартні показники якості статистичної продукції в частині доступності та зрозумілості (таблиця 1):

кількість поширених та/або проданих публікацій на паперових носіях (АС1);

рівень повноти метаданих (АС3); частка наданої кількості елементів метаданих відносно загальної кількості необхідних елементів метаданих.

У таблиці 9 наводиться приклад кількості поширених на центральному рівні публікацій на паперових носіях.

Таблиця 9

Кількість поширених на центральному рівні публікацій на паперових носіях за результатами обстеження умов життя домогосподарств у 2014 році

Статистичні бюлетені та збірники	Примірників
1	2
Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України у 2014 році	12
Витрати і ресурси домогосподарств України у 2014 році	18

1	2
Витрати і ресурси домогосподарств України у I кварталі 2014 року	12
Витрати і ресурси домогосподарств України у II кварталі 2014 року	12
Витрати і ресурси домогосподарств України у III кварталі 2014 року	14
Витрати і ресурси домогосподарств України у IV кварталі 2014 року	14
Наявність у домогосподарствах товарів тривалого користування у 2014 році	15
Самооцінка населенням стану здоров'я та рівня доступності окремих видів медичної допомоги у 2014 році	16
Самооцінка домогосподарствами України рівня своїх доходів у 2014 році	13

Інформація, що наводиться по цьому компоненту звіту з якості, оновлюється в разі змін контактної інформації, форматів, способів представлення результатів, процедур оформлення вимог доступу до неопублікованих даних тощо.

Послідовність та Зіставність.

Послідовність двох або більше статистичних даних означає, наскільки у державних статистичних спостереженнях, у рамках яких вони вироблялися, використовувались однакові метадані – класифікації, визначення і сукупність, що вивчається, а також гармонізовані методи.

Зіставність – це окремий випадок послідовності, коли статистичні дані відносяться до тих самих об'єктів даних, а ціль їх об'єднання – зробити порівняння у часі або за регіонами, або за іншими сферами діяльності.

Термін "послідовність" звичайно використовується для оцінки можливості надійного поєднання продуктів різних статистичних процесів, тоді як "зіставність" використовується при оцінці певних продуктів того ж самого статистичного процесу (але за різні періоди часу та/або різних регіонів).

Основні фактори, що визначають зіставність певних показників, оцінених за результатами обстежень, можуть бути об'єднані у дві групи: концепції обстеження та методологія вимірювання.

Група концепцій вибіркового обстеження включає такі елементи, як система показників (їх зміст, визначення), одиниці спостереження, цільова та генеральна сукупність, основа вибірки, звітний період та періодичність обстежень, об'єкт спостереження, географічне охоплення, стандарти, що використовуються, та ін.

Група методології включає дизайн вибірки, спосіб збору даних, процедури обробки даних, процедури оцінювання показників та ін.

Розрізняють такі основні аспекти зіставності результатів вибірових обстежень:

зіставність за регіонами;

зіставність у часі.

Зіставність за регіонами розглядається для даних, отриманих у результаті проведення обстеження в різних регіонах.

Зіставність у часі аналізується для даних, отриманих у результаті проведення обстеження у різні періоди часу.

У звітах щодо якості мають бути наведені такі показники та характеристики зіставності та послідовності:

1) щодо зіставності за регіонами:

стислі описи всіх концепцій, визначень, понять і методів, які можуть впливати на зіставність результатів вибірових обстежень населення за регіонами;

опис відмінностей між національними визначеннями, стандартами, у т. ч. європейськими, у сфері вибірових обстежень населення;

результати аналізу розбіжностей результатів обстежень для випадків здійснення порівнянь між певними регіонами;

2) щодо зіставності у часі:

опис динамічних рядів, у т. ч. – за минулі роки (періоди), а також опис усіх розривів у динамічних рядах;

повідомлення користувачам щодо обстежуваного періоду, в якому відбулися зміни методології, що призвели до розриву часових рядів вибірового обстеження. Необхідно виокремити основні можливі причини розривів: зміни концепцій та/або методології у часі (адаптація обстеження до реальності, гармонізація з міжнародними стандартами тощо);

опис розбіжностей у концепціях, визначеннях, класифікаціях та методології обстеження до та після розриву;

оцінка величини впливу змін методології, що призвели до розриву часових рядів вибірового обстеження, на результати обстежень, бажано у кількісному вимірі.

Наприклад:

"Починаючи з 2002 року, до програми обстеження умов життя домогосподарств запроваджено міжнародну класифікацію індивідуального споживання товарів і послуг за цілями (COICOP-HBS), рекомендовану Євростатом. Ця публікація підготовлена за методологією визначення показників споживчих витрат відповідно до згаданої класифікації.

Номенклатура витрат на продукти харчування та безалкогольні напої, алкоголь, тютюн, непродовольчі товари та послуги опрацьована відповідно до Міжнародної класифікації індивідуального споживання за цілями (COICOP-HBS), рекомендованої Євростатом.

Найбільш вагома стаття витрат "Витрати на харчування" наведена з виокремленням окремих статей витрат, що забезпечує можливість порівняння в динаміці з відповідними показниками за попередні роки (1999-2001 роки):

молоко, сир та яйця – окремо наводяться витрати на купівлю яєць;
 олія та жири – окремо виділяються витрати на сало та інші тваринні харчові жири, масло, олію та інші рослинні жири;
 фрукти – окремо наводяться витрати на кавуни та дині;
 овочі, включаючи картоплю – окремо наводяться витрати на картоплю.

Крім того, для всебічної характеристики витрат на харчування в публікації наведено такі групи витрат:

- витрати на продовольчі товари;
- витрати на продукти харчування;
- вартість харчування поза домом.

Основною причиною зазначених змін є гармонізація класифікації, що використовується при обробці даних обстеження умов життя домогосподарств з міжнародною класифікацією індивідуального споживання товарів і послуг за цілями (COICOP-HBS)."

3) послідовність між щорічною статистикою і кварталною/щомісячною.

Для характеристики послідовності та зіставності Євростат застосовує довжину зіставного ряду даних (CC1) (таблиця 1). Цей показник характеризує кількість базових періодів з останнього розриву в рядах даних. Якщо не було ніякого розриву, показник дорівнює кількості базових періодів з початку рядів статистичних даних. Чим довший ряд динаміки, тим кращою вважається зіставність у часі для певного обстеження.

Інформація, що наводиться по цьому компоненту звіту з якості оновлюється у разі змін метаданих, а також у разі зміни довжини динамічного ряду.

Оцінка потреб та очікувань користувачів.

Потреби користувачів (зовнішніх чи внутрішніх) – це головний пріоритет під час виробництва статистичної продукції [11, 12].

Найбільш ефективним методом оцінки потреб користувачів є проведення обстеження задоволеності користувача. Іншими методами оцінки можуть бути аналіз обсягів продажу публікацій, одержані запити та скарги, доступ до веб-сайту тощо [11, 12].

У звітах з якості цей компонент містить такі характеристики:

- перелік основних користувачів або груп користувачів;
- опис засобів одержання інформації щодо користувачів і спосіб її використання;
- опис заходів, що проводяться для задоволення потреб користувачів;
- опис результатів оцінки задоволеності користувачів, а також планів та заходів, що будуть здійснені для поліпшення задоволеності їх потреб;
- опис інструментів щодо вимірювання ступеня задоволеності користувачів.

У цьому розділі також надаються кількісні характеристики, такі як обсяги поширених матеріалів або звернень користувачів до публікацій, підготовлених за результатами вибіркового обстеження в електронній та паперовій формах;

дата останнього опитування користувачів щодо рівня задоволення їх інформаційних потреб.

У таблиці 10 наведено приклад класифікації користувачів даних ОУЖД.

Таблиця 10

Класифікація основних користувачів даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств

Назва групи користувачів статистичної інформації	Перелік користувачів статистичної інформації
Органи центральної законодавчої та виконавчої влади	Верховна Рада України, Адміністрація Президента України, Кабінет Міністрів України, міністерства та інші органи виконавчої влади, Рахункова палата України, Рада національної безпеки і оборони України
Інші державні організації	Національний банк України, посольства, консульства, представництва та місії України за кордоном
Органи місцевого самоврядування та територіальні підрозділи органів виконавчої влади	Органи місцевого самоврядування, місцеві органи та територіальні підрозділи, представництва та філії центральних органів виконавчої влади України та Автономної Республіки Крим
Користувачі нерезиденти України (іноземні)	Посольства, представництва та місії іноземних держав в Україні, представництва міжнародних організацій в Україні, міжнародні статистичні організації та статистичні служби інших держав, іноземні установи, організації, політичні партії, ЗМІ
Наукові та навчальні заклади	Науково-дослідні організації та установи, Національна та галузеві академії наук України, навчальні заклади
Інші організації	Вітчизняні підприємства, організації, установи, бібліотеки, ЗМІ, профспілки
Громадські організації та інші користувачі	Громадські організації та об'єднання, політичні партії, громадяни України

Для характеристики компонента "Оцінка потреб і очікувань користувачів" Євростат рекомендував стандартні показники якості статистичної продукції, наведені у таблиці 1, зокрема:

індекс задоволення потреб користувачів (US1) – ступінь задоволення потреб у послугах та продуктах для різних сегментів користувачів;

час, який пройшов з останнього опитування потреб користувачів (US2). Зазначається дата проведення останнього обстеження задоволеності користувачів.

Ступінь задоволення потреб користувачів результатами вибірових обстежень населення (домогосподарств) має оцінюватися за підсумками обговорень і анкетних опитувань.

Наприклад:

"За підсумками останнього анкетного опитування користувачів про рівень задоволення їх потреб в інформації щодо витрат і ресурсів домогосподарств, яке було проведене у червні 2013 року, 57% респондентів цілком задоволені сучасною програмою та системою показників ОУЖД із точки зору повноти інформації, 18% – частково задоволені, 25% – не визначилися з відповіддю."

Інформація, що наводиться по цьому компоненту звіту з якості актуалізується відповідно до даних останніх опитувань користувачів, а також оновлення інформації щодо часу, який пройшов з дати останнього обстеження задоволення потреб користувачів.

Ефективність, витрати та навантаження на респондентів.

Відповідно до принципів 9 та 10 Кодексу норм європейської статистики [8] ресурси повинні використовуватися ефективно. Навантаження на респондентів повинно бути пропорційним до потреб користувачів і не надмірним для респондентів. Навантаження на респондентів повинно бути зваженим, і необхідно встановити собі за мету з часом його зменшити.

Між витратами і навантаженням на респондентів, а також компонентами якості продукту існує взаємозв'язок, який необхідно брати до уваги, або, інакше кажучи, витрати і навантаження на респондентів обмежують якість продукту [12].

Для характеристики компонента "Ефективність, витрати та навантаження на респондентів" Євростат застосовує такі стандартні показники якості (таблиця 1):

щорічні витрати на експлуатацію з розподілом за основними компонентами витрат (PCR1). Показник уключає в себе прямі витрати на персонал, залучений до збору даних (опитування поширення, введення в ПК), обробку й аналіз;

щорічне навантаження на респондентів у годинах та/або фінансових показниках (PCR2). Навантаження на респондентів в годинах, визначене як кількість респондентів помножена на середній час, витрачений респондентом разом за всі випадки участі у статистичному процесі щодо збирання даних вибірових обстежень населення (домогосподарств) протягом року. Навантаження на респондентів у фінансових показниках, визначене навантаженням на респондентів у годинах, помноженим на середню вартість години роботи респондента.

У звіті з якості наводяться заходи, що здійснюються для поліпшення ефективності витрат і зменшення навантаження на респондентів вибірових обстежень населення (домогосподарств). Також зазначаються методи

зменшення навантаження на респондента, методи внутрішньої оцінки та незалежної зовнішньої оцінки ефективності, а також міжнародні або внутрішні проекти, що реалізуються з метою поліпшення цього вибіркового обстеження населення (домогосподарств) [4].

Методи зменшення навантаження на респондентів передбачають обмеження діапазону і деталізації даних, що збираються, до абсолютно необхідних; використання адміністративних джерел повною мірою, можливість використання електронних засобів, щоб полегшити збір даних; зменшення навантаження на окремих респондентів шляхом зведення до мінімуму можливості залучення респондентів до інших видів обстежень [12].

У звітах з якості компонент "Ефективність, витрати та навантаження на респондентів" висвітлюються такі питання:

ступінь автоматизації;

ступінь використання інформаційних технологій для збору і поширення даних та вдосконалення, які можливо зробити;

чи проводиться розрахунок навантаження на респондента;

цілі щодо зменшення навантаження на респондентів;

чи використовуються електронні засоби, щоб полегшити збір даних;

чи використовується адміністративні дані;

чи обмежене навантаження на окремих респондентів шляхом зведення до мінімуму можливості залучення їх до інших обстежень.

Нижче наведено приклад надання інформації щодо оцінки навантаження на респондентів ОУЖД та **ОРС**:

"Із метою оцінки навантаження на респондентів анкетами обстежень ОУЖД та **ОРС** передбачено отримання інформації щодо тривалості проведення інтерв'ю фахівцем з інтерв'ювання. Так, у 2014 році середня тривалість проведення інтерв'ю становила: 60 хвилин для ОУЖД та 10-15 хвилин для **ОРС**. Відомості про тривалість інтерв'ю цих обстежень ураховують під час планування змін до програм вибірових обстежень, які проводяться на його основі."

Інформація, що наводиться по цьому компоненту звіту з якості оновлюється у разі появи факторів, що змінюють навантаження на респондентів.

Конфіденційність, прозорість та захист.

Відповідно до принципів 5 та 6 Кодексу норм європейської статистики [8] недоторканність приватного життя респондентів (домогосподарств, підприємств, адміністрацій та інших), конфіденційність отриманої від них інформації та її використання винятково в статистичних цілях повинні бути гарантовані повною мірою.

Конфіденційність інформації забезпечується законом, а персонал, що проводить вибірові обстеження населення (домогосподарств), має відповідні законодавчо визначені зобов'язання. Звіт з якості має підтверджувати зазначені вимоги. Він має містити інформацію щодо заходів із забезпечення конфіденційності статистичних даних або інформацію про будь-які виключення

із прийнятих правил, опис умов, якщо вони є, відповідно до яких користувачі мають доступ до мікроданих у дослідницьких цілях [4].

Проблеми забезпечення конфіденційності результатів вибіркового обстеження населення (домогосподарств) деякою мірою обмежують доступність. Таким чином, органи державної статистики для кожного обстеження мають визначити та забезпечити певну оптимальну доступність, тобто найбільшу можливу доступність даних за умови дотримання принципу конфіденційності інформації.

Наприклад:

"Захист конфіденційної статистичної інформації є одним з основних принципів проведення вибіркового обстеження населення (домогосподарств). Необхідність дотримання принципу конфіденційності статистичної інформації визначено статтями 17 і 21 Закону України "Про державну статистику", статтею 21 Закону України "Про інформацію" та Концепцією забезпечення статистичної конфіденційності, затвердженою наказом Держстату від 28 липня 2015 року № 180.

Відносини, пов'язані із захистом персональних даних під час їх обробки, регулює Закон України від 01 червня 2010 року № 2297-VI "Про захист персональних даних".

Із метою забезпечення конфіденційності статистичної інформації реалізуються такі заходи:

первинні дані, отримані органами державної статистики від респондентів у ході проведення обстеження, використовуються виключно для статистичних цілей;
інформація, отримана за результатами обстеження, надається користувачам у зведеному знеособленому вигляді;
в окремих випадках, якщо є ризик розкриття конфіденційних (первинних) даних, статистична інформація, отримана в ході спостереження, не розповсюджується."

Прозорість є необхідною для органів державної статистики, щоб отримати довіру суспільства [4]. Респондентів необхідно інформувати щодо нормативно-правових документів, згідно з якими проводиться обстеження, як використовувати необхідні дані та положень щодо конфіденційності. Статистичні оголошення та заяви, зроблені на прес-конференціях, мають бути об'єктивними та неупередженими. Користувачам необхідно повідомляти про точність і послідовність статистичних продуктів та відповідні обмеження щодо їх використання. Помилки, виявлені у надрукованих статистичних даних, необхідно виправляти й оприлюднювати [12].

Наприклад:

"Закон України "Про державну статистику" також визначає необхідність забезпечувати доступність, гласність і відкритість статистичної інформації, прозорість статистичної методології та статистичних методів, що відповідає міжнародним стандартам у галузі статистики. З метою забезпечення виконання цих положень для **ОРС** передбачено створення системи метаданих: методичних і методологічних документів стосовно його організації, проведення, збору даних, розробки інформації та її якості.

Метадані спостереження оприлюднюються шляхом розміщення на веб-сайті Держстату та веб-сайтах його територіальних органів, надаються користувачам у публікаціях. Публікації супроводжуються методологічними поясненнями."

У звіті з якості має бути представлено опис запобіжних заходів щодо захисту отриманих даних; опис запобіжних заходів щодо захисту зберігання заповнених статистичних формулярів вибіркового обстеження населення (домогосподарств), як довго вони зберігаються та як вони знищуються; опис запобіжних заходів щодо захисту зберігання мікроданих у базах даних; агрегованих даних у базах даних і на компакт-дисках.

Наприклад:

"У процесі виконання робіт, пов'язаних із уведенням у ПЕОМ первинних даних і супроводженням бази даних обстеження умов життя домогосподарств, передбачені такі заходи щодо захисту первинної інформації:

для забезпечення обмеженого доступу до баз даних (виключно персоналу, який здійснює введення первинних даних обстеження в ПЕОМ) створені системи захисту (паролі) для відповідного програмного забезпечення регіонального та центрального рівнів; копії регіональних баз первинних даних зберігаються централізовано на окремому сервері із забезпеченням обмежених можливостей доступу."

Інформація, що наводиться по цьому компоненту звіту з якості оновлюється у разі змін у нормативно-правових документах, процедурах, що регламентують засоби захисту статистичної інформації.

3. Заключна частина

Звіт з якості має завершуватися заключною частиною, в якій висвітлюються такі питання:

основні проблеми якості;
 рекомендації щодо їх розв'язання;
 подальші заходи щодо підготовки та поширення звітів з якості;
 цільові користувачі звітів з якості.

Наприклад:

"У результаті складання звіту сформувався завдання, які необхідно вирішити впродовж найближчих років. Основним напрямом діяльності є подальше приведення методологічно-організаційного забезпечення **обстеження робочої сили** у відповідність з оновленими стандартами Міжнародної організації праці (МОП) та ЄС.

У рамках цього заходу передбачається:

удосконалити методологічну основу для проведення зазначеного обстеження, а також класифікацію й аналіз основних показників робочої сили відповідно до Резолюції про статистику трудової діяльності, зайнятості та недовикористання робочої сили, прийнятої 19-ю Міжнародною конференцією статистиків праці у жовтні 2013 року;

завершити приведення системи показників обстеження робочої сили у відповідність із Регламентом ЄС № 577/98 про організацію вибіркового обстеження робочої сили у Співтоваристві;
 запровадити нові технології збору даних для скорочення термінів їх обробки та надання користувачам відповідно до кращих практик країн ЄС;
 провести у 2016 році чергове опитування користувачів статистичної інформації щодо рівня задоволення їхніх потреб в інформації та визначення оцінки якості статистичної інформації щодо економічної активності населення за 2015 рік;
 поетапно запроваджувати в практику роботи органів державної статистики проведення на базі **ОРС** модульних вибірових обстежень з окремих питань за програмою Євростату."

V. Особливості підготовки звітів з якості європейського обстеження доходів і умов життя (EU SILC)

У країнах Європейського Союзу одним з основних інформаційних джерел порівнянних статистичних даних щодо доходів, бідності та соціальних виключень є обстеження доходів і умов життя населення – The EU-Statistics on Income and Living Conditions. Це обстеження було впроваджено відповідно до базового регламенту (Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council) [9], підписаного Радою Європи та Європейським парламентом у червні 2003 року.

Регламент (ЄС) №1177/2003 установив єдину базу для систематичного виробництва статистики Співтовариства з питань EU-SILC, з охопленням зіставних і вчасних перехресних та динамічних даних про дохід та рівень і склад бідності, а також про соціальні виключення на рівні окремої країни та Європейського Союзу.

Особливістю EU-SILC є існування двох типів річних даних, а саме перехресних даних, що стосуються конкретного часу або певного періоду часу (показники доходу, бідності, соціального виключення та інші показники умов життя) та лонгітюдних даних, що стосуються змін на індивідуальному рівні з плином часу, які фіксуються на основі періодичних обстежень за чотирирічний період. Основним завданням лонгітюдного компонента EU-SILC є забезпечення можливості розрахунку "рівня хронічної бідності".

Відповідно до статті 15(2)(b) Регламенту (ЄС) №1177/2003 [9] щодо виконання заходів з визначення детального змісту проміжного звіту з якості (на основі перехресного компонента EU-SILC) та детального змісту заключного звіту з якості (з охопленням як перехресного, так і динамічного компонентів) Європейська комісія прийняла Регламент Комісії (ЄС) № 28/2004 від 05 січня 2004 року [10], що впроваджує Регламент (ЄС) № 1177/2003 Європейського парламенту і Ради про статистику Співтовариства щодо доходів і умов життя (EU-SILC) у частині докладного змісту проміжних і заключних звітів з якості. Цей Регламент є обов'язковим для виконання в повному обсязі в усіх країнах-членах ЄС.

Відповідно до вищезазначеного Регламенту, на основі перехресного компонента EU-SILC країни-члени ЄС готують проміжні звіти з якості. Критерії оцінки якості та зміст проміжного звіту з якості наведені в додатку 1. Критерії оцінки якості та зміст заключного звіту з якості, що готується країнами-членами ЄС з огляду на перехресні та лонгітюдні компоненти EU-SILC, наведено в додатку 2.

У Держстаті запровадження підготовки аналогічних звітів з якості планується одночасно із запровадженням обстеження EU-SILC.

На основі проміжних та заключних звітів з якості, підготовлених країнами-членами ЄС, Євростат готує порівняльний проміжний та порівняльний заключний звіти з якості, на основі яких країни можуть отримати співставну інформацію за переліком даних, наведених до відома в додатку 3.

Директор департаменту обстежень
домогосподарств Державної служби
статистики України

І. І. Осипова

Додаток 1
до Методологічних положень з
підготовки стандартних звітів з
якості державних вибірових
обстежень населення
(домогосподарств) (розділ IV)

Критерії оцінки якості та зміст проміжного Звіту з якості, який розробляють країни-члени ЄС

1. СПІЛЬНІ ПЕРЕХРЕСНІ ПОКАЗНИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

1.1. Спільні перехресні показники ЄС на основі перехресного компонента EU-SILC.

Країни-члени ЄС надають Європейській раді спільні перехресні показники ЄС на основі перехресної вибірки року N, яка буде включатися до річного весняного звіту року (N + 2).

Спільні перехресні показники ЄС належать до показників, прийнятих Радою в контексті відкритого методу координації, який можна запозичити з інструменту EU-SILC.

1.2. Інші показники

1.2.1 Еквівалентний чистий дохід.

1.2.2. Нескоригована нерівність в оплаті праці чоловіків і жінок.

Країни-члени ЄС, які розраховують показник "нескоригована нерівність в оплаті праці чоловіків і жінок" на основі EU-SILC, надаватимуть цей показник.

2. ТОЧНІСТЬ

2.1. Дизайн вибірки

Надається така інформація:

2.1.1. Тип дизайну вибірки (стратифікована, багатоступенева кластерна).

2.1.2. Одиниці вибірки (один етап, два етапи).

2.1.3 Критерії стратифікації та підстратифікації.

2.1.4. Розмір вибірки та критерії розміщення.

2.1.5. Схеми формування вибірки.

2.1.6. Розподіл вибірки в динаміці.

2.1.7. Оновлення вибірки: ротаційні групи.

2.1.8. Зважування.

2.1.8.1. Фактор дизайну.

2.1.8.2. Коригування на невідповіді.

2.1.8.3. Коригування на зовнішні дані (рівень, використовувані показники та джерела).

2.1.8.4. Остаточні перехресні ваги.

2.1.9. Заміни:

Для країн-членів ЄС, які застосовують заміну у випадку невідповіді одиниці, надаватиметься така інформація:

2.1.9.1. Метод відбору значень, що підставляються.

2.1.9.2. Основні характеристики заміненних значень порівняно з початковими значеннями, за регіонами ((NUTS 2 – Номенклатура територіальних одиниць для статистичних цілей), якщо наявні).

2.1.9.3. Розподіл заміненних одиниць за реєстрацією контактної адреси на (DB120), результатами анкети обстеження домогосподарств (DB130) та прийняттям початкових одиниць до обстеження домогосподарств (DB135).

2.2. Похибки вибірки

2.2.1. Стандартна похибка та ефективний розмір вибірки:

Надається така інформація:

- ефективний розмір вибірки для спільних перехресних показників ЄС на основі перехресного компонента EU-SILC для еквівалентного доходу та нескоригованої нерівності в оплаті праці чоловіків і жінок (якщо застосовується);

- стандартні похибки для спільних перехресних показників ЄС на основі перехресного компонента EU-SILC для еквівалентного доходу та нескоригованої нерівності в оплаті праці чоловіків і жінок (якщо застосовується).

2.3. Похибки репрезентативності

2.3.1. Основа вибірки та похибки охоплення.

Надається опис основи вибірки (у тому числі інформація щодо процедури для оновлення основи вибірки, періодичності та дублікатів) та опис головних проблем охоплення (помилка класифікації, недоохоплення та надохоплення), якщо наявні.

Для країн-членів ЄС, що застосовують ротаційний дизайн, інформація про основу вибірки надається лише для нових реплікацій.

2.3.2. Похибки вимірювання та обробки.

2.3.2.1. Похибки вимірювання.

Надається така інформація:

- опис різних джерел похибок вимірювання, які можуть бути знайдені в ході обстеження;

- опис структури анкети, використання когнітивної лабораторії (якщо застосовується), робоча апробація анкети, ефективності її дизайну, змісту та формулювання;

- інформація щодо інтенсивності та ефективності навчання інтерв'юерів: кількість навчальних днів, тестування навичок перед початком роботи (рівень успіху тощо);

- інформація про дослідження, стосовно повторних опитувань, дослідження перевірки отриманих матеріалів або експериментів з розбиттям вибірки, якщо наявні;

- результати, запозичені з моделей, наприклад, щоб дослідити вплив використання фінансового року замість календарного, якщо наявні.

2.3.2.2. Похибки обробки.

Надається така інформація:

– опис контролів уведення даних, контролів кодування та системи редагування, що застосовується до даних. Основні помилки, виявлені в процесі після збору даних;

– рівні невдалих випадків редагування показників доходу.

2.3.3. Похибки невідповіді.

Надається така інформація:

2.3.3.1. Досягнутий розмір вибірки:

– кількість домогосподарств, результати опитування яких прийнято до бази даних. Розбивка ротаційної групи (якщо застосовується) та загальне значення;

– кількість осіб віком від 16 років або старше, які є членами домогосподарств, результати опитування яких прийнято до бази даних, та які персонально заповнили особисту анкету. Розбивка ротаційної групи (якщо застосовується) та загальне значення;

– кількість відібраних респондентів (якщо застосовується), які є членами домогосподарств, результати опитування яких прийнято до бази даних, та які персонально заповнили особисту анкету. Розбивка ротаційної групи (якщо застосовується) та загальне значення.

2.3.3.2. Невідповіді одиниць.

Для країн-членів ЄС, що застосовують ротаційний дизайн, інформація про невідповіді одиниць надається для нових реплікацій згідно з нижченаведеними формулами.

Для загального дизайну невідповіді одиниць розраховуються шляхом усунення з чисельника та знаменника нижченаведених формул тих одиниць, що опиняються поза обстеженням згідно з правилами трасування.

– Рівні невідповіді домогосподарств (NRh) будуть розраховуватися у такий спосіб:

$$NRh = (1 - (Ra * Rh)) * 100,$$

де Ra = кількість адрес, з якими вдалося зв'язатися/кількість дійсних відібраних адрес = $\Sigma[DB120 = 11] / \Sigma[DB120 = усі] - \Sigma[DB120 = 23]$;

Ra – частка адрес для контактів;

Rh = кількість анкет домогосподарств, заповнених та прийнятих до бази даних/кількість придатних для опитування домогосподарств за адресами, з якими відбувалося контактування = $\Sigma[DB135 = 1] / \Sigma[DB130 = усі]$;

Rh – частка заповнених анкет домогосподарств, результати яких прийнято до бази даних;

DB120 – реєстрація контакту за адресою;

DB130 – результат анкетування домогосподарства;

DB135 – результат прийняття опитування домогосподарства.

Для тих країн-членів ЄС, де підстановки здійснюються у випадку невідповіді, рівні невідповіді розраховуються перед та після заміни.

– Рівні невідповіді окремих осіб розраховуються у такий спосіб:

$$NRp=(1-(Rp)) * 100,$$

де Rp = кількість заповнених анкет окремих осіб/кількість осіб, які мають право надавати відповіді, у домогосподарстві, чиї анкети були заповнені та прийняті до бази даних= $\Sigma [RB250 - 11 + 12 + 13]/ \Sigma [RB245 = 1 + 2 + 3]$;

Rp – частка заповнених анкет окремих осіб всередині домогосподарства, прийнятих до бази даних;

$RB245$ – статус респондента;

$RB250$ – статус даних.

– Загальне значення рівнів невідповіді окремих осіб ($*NRp$) розраховується у такий спосіб:

$$*NRp = (1-(Ra * Rh * Rp)) * 100.$$

Для тих країн-членів ЄС, де заміни здійснюються у випадку невідповіді одиниці, рівні невідповіді розраховуються до та після замін.

Для тих країн-членів ЄС, які надали перевагу вибірці окремих осіб перед вибіркою домогосподарств (адрес), окремі рівні невідповіді розраховуються для "відібраного респондента" ($RB245 = 2$), для всіх осіб віком від 16 років або старше ($RB245 = 2 + 3$) та для невідібраного респондента ($RB245 = 3$).

2.3.3.3. Розбивка домогосподарств (початкових одиниць) за "реєстраційними записами контактної адреси" (DB120), за "результатами анкети домогосподарств" (DB130) та за "прийняттям результатів опитування домогосподарств" (DB135) для кожної ротаційної групи (якщо застосовується) та для загального значення.

2.3.3.4. Розбивка заміненних одиниць (якщо застосовується) за "реєстраційними записами контактної адреси" (DB120), за "результатами анкети домогосподарств" (DB130) та за "прийняттям результатів опитування домогосподарств" (DB135) для кожної ротаційної групи (якщо застосовується) та для загального значення.

2.3.3.5. Пункт "Невідповідь".

Для показників доходу надається така інформація:

– відсотки домогосподарств (на компоненти доходу, зібрані або укладені на рівні домогосподарств)/окремих осіб (на компоненти доходу, зібрані або укладені на рівні окремих осіб), з отриманням значення для кожного компонента доходу;

– відсоток відсутніх значень для кожного компонента доходу, зібраного або укладеного на рівні домогосподарства /окремої особи;

– відсоток часткової інформації для кожного компонента доходу, зібраного або укладеного на рівні домогосподарства/окремої особи.

Пункт "Невідповідь"	(А)	(В)	(С)
	% домогосподарств, що отримали значення	% домогосподарств, з відсутнім значенням (перед імпутацією)	% домогосподарств з частковою інформацією (перед імпутацією)
Сукупний валовий дохід домогосподарств			
Сукупний чистий дохід домогосподарств			
Сукупний чистий дохід домогосподарств до здійснення соціальних платежів, крім пенсій та допомоги у зв'язку з втратою годувальника			
Сукупний чистий дохід домогосподарств, у тому числі пенсій та допомога у зв'язку з втратою годувальника			
Компоненти чистого доходу на рівні домогосподарства			
(рядок для кожного компонента доходу, зібраний на рівні домогосподарства)			
Компоненти валового доходу на рівні домогосподарства			
(рядок для кожного компонента доходу, зібраний на рівні домогосподарства)			
	% осіб 16+ років, які отримали значення	% осіб з відсутніми значеннями (перед імпутацією)	% осіб з частковою інформацією (перед імпутацією)
Компоненти чистого доходу на рівні окремих осіб			
(рядок для кожного компонента доходу, зібраний на рівні окремих осіб)			
Компоненти валового доходу на рівні окремих осіб			
(рядок для кожного компонента доходу, поданий на рівні окремих осіб)			

2.3.3.6. Сукупний пункт "Невідповідь" і кількість спостережень у вибірці на рівні одиниці спільних перехресних показників ЄС на основі перехресного компонента EU-SILC для вирівняного чистого доходу та нескоригованої нерівності в оплаті праці чоловіків і жінок (якщо застосовується).

2.4. Спосіб збору даних

Для тих країн-членів ЄС, які використовують вибірку адрес/домогосподарств, розбивка членів домогосподарств віком від 16 років або старше надається за "статусом даних" (RB250) та за "типом опитування" (RB260) для кожної ротаційної групи (якщо застосовується) та для загального значення.

Для тих країн-членів ЄС, які використовують вибірку окремих осіб, надається розбивка "відібраний респондент", розбивка "члени домогосподарств від 16 або більше років" та розбивка "невідібраний респондент" за "статусом даних" (RB250) та "типом опитування" (RB260) для кожної ротаційної групи (якщо застосовується) та для загального значення.

2.5. Тривалість опитування

Надається середня тривалість опитування домогосподарства.

Середня тривалість опитування домогосподарства розраховуватиметься як сума тривалості всіх опитувань домогосподарств плюс сукупна тривалість усіх опитувань окремих осіб, поділена на кількість анкет домогосподарств, заповнених і прийнятих до бази даних.

3. ЗІСТАВНІСТЬ

3.1. Базові поняття та визначення

Використовувані національні поняття, різниці між національними поняттями та стандартними поняттями EU-SULC, а також оцінка, якщо наявна, наслідків згаданих різниць доповідається для таких областей:

- еталонна сукупність;
- визначення приватного домогосподарства;
- членство в домогосподарстві;
- використовуваний(і) еталонний(і) період(и) доходу;
- період для сплати податків на дохід та соціальних страхових внесків;
- еталонний період для податків на майно;
- часовий проміжок між еталонним періодом отримання доходу та поточними показниками;
- загальна тривалість збору даних вибірки;
- базова інформація про статус активності під час еталонного періоду отримання доходу.

3.2. Компоненти доходу

3.2.1. Різниці між національними визначеннями та стандартними визначеннями EU-SULC та оцінка, за наявності, наслідків згаданих різниць доповідатиметься для таких цільових величин:

- сукупний валовий дохід домогосподарства;

- сукупний чистий дохід домогосподарства;
- сукупний чистий дохід домогосподарства перед здійсненням соціальних виплат, крім пенсій та допомоги у зв'язку з втратою годувальника;
- сукупний чистий дохід домогосподарства перед здійсненням соціальних виплат, у тому числі пенсії та допомога у зв'язку з втратою годувальника;
- імпутована рента;
- дохід з орендованої або власної землі;
- допомога на родину/дітей;
- виплати з приводу соціального виключення, не віднесені до інших категорій;
- дотації на житло;
- регулярні грошові перекази між домогосподарствами, отримані;
- відсотки, дивіденди, доходи з капітальних інвестицій у некорпоративних підприємствах;
- відсотки, сплачувані за іпотечними кредитами;
- дохід, отримуваний особами до 16 років;
- регулярні податки на майно;
- регулярні грошові перекази між домогосподарствами, сплачені;
- податок на дохід і соціальні страхові внески;
- повернення/надходження виплат внаслідок податкових коригувань;
- грошовий або близький до грошового дохід найманого працівника;
- негрошовий дохід найманого працівника;
- соціальні страхові внески роботодавців;
- грошові прибутки та збитки від самозайнятої діяльності (включаючи орендні платежі);
- допомога по безробіттю;
- допомога по старості;
- допомога у зв'язку з втратою годувальника;
- допомога у зв'язку з хворобою;
- пенсія по інвалідності;
- допомога на отримання освіти;
- валові місячні доходи найманих працівників.

3.2.2. Джерело процедури, що використовується для збору показників доходу.

3.2.3. Форма, в якій були отримані показники доходу на рівні компонента (наприклад, сума з урахуванням та вирахуванням податків на дохід з усієї суми доходів та соціальних внесків, з вирахуванням податків на дохід з усієї суми доходів та соціальних внесків.

3.2.4. Метод, що використовується для отримання цільових показників у необхідній формі (тобто у валових значеннях).

4. УЗГОДЖЕНІСТЬ

4.1. Порівняння цільових показників доходу та кількості осіб, які отримують дохід з кожного "компонента доходу", із зовнішніми джерелами.

Порівняння із зовнішніми джерелами всіх цільових показників доходу та кількістю осіб, які отримують дохід з кожного "компонента доходу".

Додаток 2
до Методологічних положень з
підготовки стандартних звітів з
якості державних вибірових
обстежень населення
(домогосподарств) (розділ IV)

Критерії оцінки якості та зміст заключного Звіту з якості, який розробляють країни-члени ЄС

1. СПІЛЬНІ ЛОНГІТЮДНІ ПОКАЗНИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НА ОСНОВІ ДИНАМІЧНОГО КОМПОНЕНТА EU-SILC

Держави-члени ЄС надають спільні лонгитюдні показники на основі лонгитюдної вибірки EU-SILC. Спільні динамічні показники ЄС стосуються показників, прийнятих Радою в контексті відкритого методу координації, який можна отримати з інструменту EU-SILC.

2. ТОЧНІСТЬ

2.1. Дизайн вибірки

Для першого циклу (хвилі) лонгитюдного компонента EU-SILC надається така інформація:

2.1.1. Тип дизайну вибірки (стратифікована, багатоступенева кластерна)

2.1.2. Одиниці вибірки (один етап, два етапи)

2.1.3. Критерії стратифікації та підстратифікації

2.1.4. Розмір вибірки та критерії розміщення

2.1.5. Схеми формування вибірки

2.1.6. Розподіл вибірки в динаміці

2.1.7. Оновлення вибірки: ротаційні групи

2.1.8. Зважування

2.1.8.1. Фактор дизайну

2.1.8.2. Коригування на невідповіді

2.1.8.3. Коригування на зовнішні дані (рівень, використовувані змінні та джерела)

2.1.8.4. Остаточні динамічні ваги

Для другого та подальших циклів динамічного компонента EU-SILC надаватиметься така інформація:

2.1.8.5. Коригування на невідповіді

2.1.8.6. Коригування на зовнішні дані (рівень, використовувані змінні та джерела)

2.1.8.7. Остаточні динамічні ваги

2.1.8.8. Остаточні перехресні ваги домогосподарств

Для першого циклу динамічного компонента EU-SILC надаватиметься така інформація країнам-членам ЄС, які застосовують заміни у випадках невідповідей.

2.1.9. Заміни

2.1.9.1. Метод відбору одиниць для заміни

2.1.9.2. Основні характеристики заміненних одиниць порівняно з

початковими одиницями, за регіонами (NUTS 2), якщо інформація наявна
 2.1.9.3. Розбивка замінених одиниць за зареєстрованими адресними контактами (DB120), результатами обстеження домогосподарств (DB130) та прийняттям початкових одиниць до обстеження домашніх господарств (DB135).

2.2. Похибки вибірки

Для перехресного компонента EU-SILC та для кожного циклу лонгітудного компонента EU-SILC надається така інформація:

Середнє значення, загальна кількість спостережень (до та після імпутації) і стандартні похибки для таких компонентів доходу:

Компоненти доходу	Середнє значення	Кількість спостережень		Стандартна похибка
		перед імпутацією	після імпутації	
1	2	3	4	5
Сукупний валовий дохід домогосподарств				
Сукупний чистий дохід домогосподарств				
Сукупний чистий дохід домогосподарств до здійснення соціальних платежів, крім пенсій та допомоги у зв'язку з втратою годувальника				
Сукупний чистий дохід домогосподарств, у тому числі пенсій та допомога у зв'язку з втратою годувальника				
Компоненти чистого доходу на рівні домогосподарства				
(рядок для кожного компонента доходу, зібраний на рівні домогосподарства)				
Компоненти валового доходу на рівні домогосподарства				
(рядок для кожного компонента доходу, зібраний на рівні домогосподарства)				
Компоненти чистого доходу на рівні окремих осіб				

1	2	3	4	5
(рядок для кожного компонента доходу, поданий на рівні окремих осіб)				
Компоненти валового доходу на рівні окремих осіб				
(рядок для кожного компонента доходу подається на рівні окремих осіб)				
Еквівалентний чистий дохід	Середнє значення	Кількість спостережень		Стандартна похибка
		перед імпутацією	після імпутації	
Підкласи за розміром домогосподарства				
1 член домогосподарства				
2 члени домогосподарства				
3 члени домогосподарства				
4 та більше				
Сукупність за віковою групою				
< 25				
25-34				
35-44				
45-54				
55-65				
65+				
Сукупність за статтю				
Чоловіки				
Жінки				

2.3. Похибки репрезентативності

2.3.1. Основа вибірки та похибки охоплення.

Для першого циклу лонгitudного компонента EU-SILC

Для кожного циклу лонгitudного компонента EU-SILC надається інформація щодо основи вибірки та похибок охоплення, як визначено в додатку 1, пункт 2.3.1.

2.3.2. Похибки вимірювання та обробки.

Для кожного циклу лонгitudного компонента EU-SILC надається інформація щодо похибок вимірювання та обробки, як визначено в додатку 1, пункт 2.3.2.

2.3.3. Розмір вибірки.

Для кожного циклу лонгitudного компонента EU-SILC надається така інформація: кількість домогосподарств, результати опитування яких були

прийняті до бази даних; кількість осіб віком 16 років або старше, кількість осіб вибірки та співмешканців, які є членами домогосподарств, результати опитування яких були прийняті до бази даних, та тих, хто заповнив анкету особистого опитування.

2.3.3.2. Невідповідь одиниць.

Для першого циклу лонгітюдного компонента EU-SILC надається така інформація: рівні невідповіді домогосподарств (NRh), як визначено в додатку 1, пункті 2.3.3.2. цього Регламенту; рівні невідповіді окремих осіб (NRp), як визначено в додатку 1, пункті 2.3.3.2. цього Регламенту, загальний рівень невідповіді окремих осіб (*NRp), як визначено в додатку 1, пункті 2.3.3.2. цього Регламенту.

Для другого та подальших циклів лонгітюдного компонента EU-SILC надається така інформація:

– рівень відповіді для домогосподарств

- рівень відповіді циклу:

відсоток домогосподарств, які були успішно опитані ($DB135 = 1$) та переведені до циклу t (з циклу $t-1$) або були новоствореними або доданими на циклі t , за винятком одиниць поза обстеженням (за правилами трасування) не існували;

- рівень супровідних заходів лонгітюдного компонента:

відсоток домогосподарств, переведених до циклу $[+]$ для супровідних заходів (follow-up) з-поміж домогосподарств, що перейшли до циклу t з циклу $t-1$, виключаючи тих, що поза межами обстеження (за правилами трасування) або не існують;

- відношення супровідних заходів:

кількість домогосподарств, переведених з циклу t до циклу $[+]$ до кількості домогосподарств, отриманих для супровідних заходів у циклі t з циклу $t-1$;

- досягнуте відношення розміру вибірки:

відношення кількості домогосподарств, прийнятих до бази даних ($DB135 = 1$) у циклі t , до кількості домогосподарств, прийнятих до бази даних ($DB135 = 1$) у циклі $t-1$.

– рівень відповіді для окремих осіб

- рівень відповіді циклу:

відсоток осіб з вибірки, опитування яких завершилося вдало ($RB250 = 11, 12, 13$), серед тих, що були переведені до циклу t (з циклу $t-1$) або новостворених чи доданих під час циклу t , виключаючи тих, що лишилися поза межами обстеження (за правилами трасування);

відсоток співмешканців, відібраних у хвилі 1 та успішно опитаних ($RB = 11, 12, 1$), серед осіб, переведених до циклу t (з циклу $t-1$);

- рівень супровідних заходів динамічного компонента:

відсоток успішно опитаних осіб з вибірки ($RB250 = 11, 12, 13$) у циклі t з-поміж усіх осіб, що потрапили до вибірки, за винятком померлих або непридатних до обстеження, у розбивці за причинами невідповідей;

досягнуте відношення розміру вибірки: відношення вдало завершених опитувань окремих осіб (RB250 = 11, 12, 13) у циклі t до кількості заповнених анкет окремих осіб у циклі $t-1$.

Це відношення буде визначено для осіб з вибірки та до всіх осіб, включаючи тих, що не охоплені вибіркою, у віці 16 та більше років та для співмешканців 16+, відібраних до першого циклу.

– рівень відповіді для осіб, що не включені до вибірки: відношення кількості заповнених особистих анкет (RB250 = 11, 12, 13) осіб, що не включені до вибірки, віком 16+ у циклі t до всіх осіб, що не включені до вибірки, віком 16+, занесених до списків домогосподарств, прийнятих до бази даних (DB135 = 1) у циклі t або до списків найостанніших здійснених опитувань домогосподарств, які були направлені з циклу $t-1$ до циклу t для супровідних заходів, але не могли бути вдало опитані у циклі t .

2.3.3.3. Розподіл домогосподарств за статусом (DB110), за зареєстрованою контактною адресою (DB120), за результатами анкет (DB130) та за результатами опитування, прийнятими до бази даних (DB135).

Для кожного циклу динамічного компонента EU-SILC надається розподіл домогосподарств за статусом, за зареєстрованою контактною адресою, за результатами анкет і за результатами опитування, прийнятими до бази даних.

2.3.3.4. Розподіл осіб за статусом членства в домогосподарстві (RB110).

Для другого та подальших циклів динамічного компонента EU-SILC надається розподіл осіб за статусом членства в домогосподарстві.

2.3.3.5. Пункт "Невідповідь"

Для показників доходу надається така інформація для кожного циклу лонгітюдного компонента EU-SILC: відсоток повної інформації, відсоток відсутніх значень та відсоток часткової інформації для кожного компонента доходу, зібраного або укладеного на рівні домогосподарства/окремої особи.

2.4. Спосіб збору даних

Для кожного циклу лонгітюдного компонента EU-SILC надається розподіл членів домогосподарств віком від 16 років або старше за статусом даних (RB250) та за типом опитування (RB260) для кожної особи з вибірки, для співмешканців та для загального числа.

2.5. Процедура імпутації

Для перехресного компонента EU-SILC та для кожного циклу лонгітюдного компонента EU-SILC буде повідомлений опис процедури імпутації, яка використовується для пункту "Невідповідь", при застосуванні методу, відмінного від європейського, імпутовані показники та відсоток імпутацій у загальній кількості спостережень на цільовий показник.

2.6. Імпутована рента

Для перехресного компонента EU-SILC та для кожного циклу лонгітюдного компонента EU-SILC буде повідомлений опис методу, який

використовується для розрахунку імпутованої ренти, якщо він відрізняється від європейського.

2.7. Службові автомобілі.

Для перехресного компонента EU-SILC та для кожного циклу динамічного компонента EU-SILC буде повідомлений опис методу, який використовується для імпутації значення до особистого використання "службового автомобіля".

3. ЗІСТАВНІСТЬ.

3.1. Базові поняття та визначення.

Для першого циклу лонгітюдного компонента EU-SILC надається інформація щодо базових понять та визначень (описана в додатку 1, пункт 3.1), пояснюються різниці між національними визначеннями та стандартними визначеннями EU-SILC та подається оцінка, за наявності, наслідків такої різниці. Для другого та подальших циклів будуть повідомлятися будь-які зміни до базових понять та визначень із першого циклу.

3.2. Компоненти доходу.

3.2.1. Різниці між національними визначенням та стандартними визначеннями EU-SILC та оцінка (за наявності) наслідків згаданих різниць.

Для першого циклу лонгітюдного компонента EU-SILC надається інформація щодо компонентів доходу, описаних у додатку 1, пункт 3.2.1 (за винятком "валових місячних зарплат для працівників"). Для другого та подальших циклів будуть повідомлятися будь-які зміни до визначення компонентів доходу з першої хвили.

3.2.2. Джерело або процедури, які застосовувалися для збору показників доходу.

Для першого циклу лонгітюдного компонента EU-SILC надається джерело або процедура, використовувана для збору показників доходу. Для другого та подальших циклів будуть повідомлятися будь-які зміни до джерела або процедури, використовувани для збору показників доходу.

3.2.3. Формат, у якому були отримані показники доходу на рівні компонента.

Для першого циклу лонгітюдного компонента EU-SILC надається формат, у якому були отримані показники доходу на рівні компонента (наприклад, з урахуванням або без урахування податків на дохід з усієї суми доходів та соціальних внесків, без урахування податків на дохід з усієї суми доходів та соціальних внесків). Для другого та подальших циклів будуть повідомлятися будь-які зміни до форматів, у яких були отримані показники доходу на рівні компонента.

3.2.4. Метод, який використовується для отримання цільових показників доходу у форматі, що вимагається (тобто як валові значення).

Для першого циклу лонгітюдного компонента EU-SILC надається метод, який використовується для отримання цільових показників доходу в необхідній

формі (тобто як валові значення). Для другого та подальших циклів будуть повідомлятися будь-які зміни.

3.3. Правила трасування

Для лонгitudного компонента EU-SILC будуть повідомлені різниці між національними правилами трасування та стандартними правилами трасування EU-SILC.

4. УЗГОДЖЕНІСТЬ

4.1. Порівняння із зовнішнім джерелом цільових показників доходу та кількістю осіб, які отримують дохід за кожним компонентом доходу.

Для кожного циклу лонгitudного компонента EU-SILC надається порівняння із зовнішнім джерелом цільових показників доходу та кількістю осіб, які отримують дохід за кожним "компонентом доходу", якщо країни-члени ЄС вважають такі зовнішні дані достатньо надійними.

Додаток 3
до Методологічних положень з
підготовки стандартних звітів з
якості державних вибірових
обстежень населення
(домогосподарств) (розділ IV)

Зміст порівняльних проміжного та заключного звітів про якість, які розробляє Євростат

ПОРІВНЯЛЬНИЙ ПРОМІЖНИЙ ЗВІТ ПРО ЯКІСТЬ

На основі проміжних Звітів про якість, вироблених країнами-членами ЄС, Комісія (Євростат) розробляє порівняльний проміжний звіт про якість, що містить такі критерії якості:

1. Точність
 - 1.1. Дизайн вибірки
 - 1.2. Похибки вибірки
 - 1.2.1. Розрахункове значення, коефіцієнт варіації, інтервал довіри 95% та ефективний розмір вибірки для спільних перехресних показників ЄС на основі перехресного компонента EU-SILC, для еквівалентного доходу.
 - 1.3. Похибки репрезентативності
 - 1.4. Спосіб збору даних
 - 1.5. Тривалість опитування
2. Зіставність
 - 2.1. Базові поняття та визначення
 - 2.3. Компоненти доходу
3. Узгодженість

ПОРІВНЯЛЬНИЙ ЗАКЛЮЧНИЙ ЗВІТ ПРО ЯКІСТЬ

На основі заключних звітів про якість, вироблених країнами-членами ЄС, Комісія (Євростат) розробляє порівняльний заключний звіт про якість, що містить такі критерії якості:

1. Відповідність: опис та класифікація користувачів; опис діапазону потреб користувачів (за класом користувачів).
2. Точність.
 - 2.1. Дизайн вибірки.
 - 2.2. Похибки вибірки.

Для перехресного компонента EU-SILC та для кожного циклу лонгітюдного компонента EU-SILC надається відповідно така інформація: середнє значення, загальна кількість спостережень (до та після імпутації), коефіцієнт варіації та інтервал довіри 95% для компонентів доходу; середнє значення, загальна кількість спостережень (до та після імпутації), коефіцієнт

варіації та інтервал довіри 95% для еквівалентного доходу в розбивці за статтю, віковими групами та розміром домогосподарств.

2.3. Похибки репрезентативності.

2.4. Спосіб збору даних.

2.5. Процедура імпутації.

2.6. Імпутована рента.

2.7. Службові автомобілі.

3. Вчасність та пунктуальність: середня актуальність даних, періодичність, відсоток випуску даних із затримкою на основі запланованих дат поширення даних, визначених Рамочним регламентом EU-SILC, середня затримка невчасно наданих даних (у кількості тижнів), причини надання даних із затримкою.

4. Доступність та зрозумілість: опис умов доступу до даних (носії, підтримка, ринкові умови, обмеження, конфіденційність тощо), опис умов публікації даних.

5. Зіставність

5.1. Базові поняття та визначення

5.2. Компоненти доходу

5.3. Правила трасування

6. Узгодженість

Список використаних джерел

1. Закон України "Про державну статистику".
2. Принципи діяльності органів державної статистики України, затверджені наказом Держкомстату від 14 червня 2010 року.
3. Політика Держстату України у сфері взаємодії з респондентами та постачальниками адміністративних даних, затверджена наказом Держстату України від 04 грудня 2012 року № 504.
4. Рекомендації щодо підготовки та погодження стандартного звіту з якості державного статистичного спостереження, затверджені наказом Держстату України від 05 лютого 2014 року № 27 зі змінами, затверджені наказом Держстату України від 11 грудня 2015 року № 353.
5. Витрати і ресурси домогосподарств України у 2014 році (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України). Статистичний збірник. – Київ, Державний комітет статистики України, 2015. – 444 с.
6. Економічна активність населення України 2014. Статистичний збірник. – Київ, Державна служба статистики України, 2015. – 208 с.
7. Методика формування вибірових сукупностей для проведення у 2014-2018 роках вибірових обстежень населення (домогосподарств): умов життя домогосподарств, економічної активності населення та сільськогосподарської діяльності населення у сільській місцевості, затверджена наказом Держстату України від 08 лютого 2013 року № 37.
8. European Statistics Code of Practice was first adopted by the European Statistical System Committee (ESSC) in February 2005 and promulgated in the Commission Recommendation COM(2005)217 on the independence, integrity and accountability of the national and Community statistical authorities.
9. Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council of 16 June 2003 concerning Community statistics on income and living conditions (EU-SILC), 2003.
10. Commission Regulation (EC) No 28/2004 of 5 January 2004, implementing Regulation (EC) No 1177/2003 of the European Parliament and of the Council concerning Community statistics on income and living conditions (EU-SILC) as regards the detailed content of intermediate and final quality reports, OJ L 5, 9.1.2004.
11. ESS Standard for Quality Reports.- Eurostat, Luxembourg, 2009. – 32 p.
12. ESS Handbook for Quality Reports.- Eurostat, Luxembourg, 2009. – 137p.
13. Methodological documents handbook "How to make a quality report". - Eurostat, Luxembourg, 2003. – 111p.
14. Methodological documents. Standard report.- Eurostat, Luxembourg, 2003. – 19 p.
15. Methodological documents. Glossary. - Eurostat, Luxembourg, 2003. – 10 p.